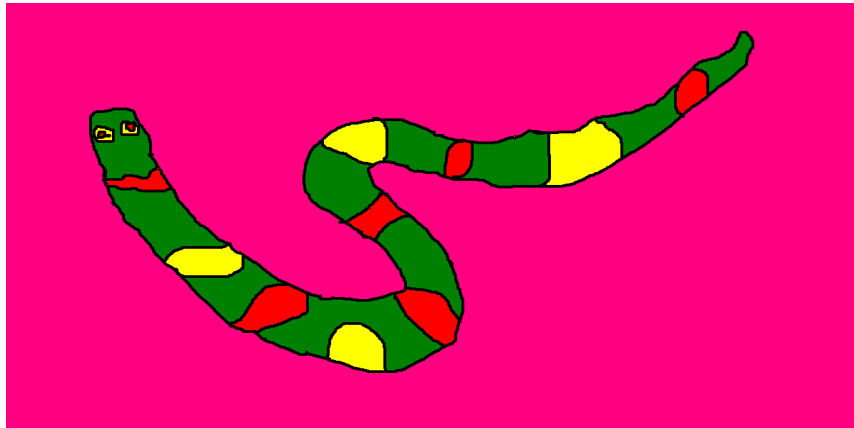


Elina Kiviniemi & Sanna Mård
LAPSI JA NUORI TUEN TARPEESSA?
Täydennyskoulutuspäivä 21.4.2009

Projektiopinnäytetyö
KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaali- ja terveysalan yksikkö
Marraskuu 2009

Lasten maailma on niin kovin erilainen kuin aikuisten. Niinpä lasten huoletkin ovat useimmiten erilaisia kuin aikuisten. Joissain perheissä voi olla sellainenkin huoli, että äiti tai isä käyttäytyy hassusti. Se voi olla sitä, että äiti on väsynyt koko ajan ja se väsymys ei mene ohi nukkumallakaan. Tai ehkä isä joskus puhuu ihan kummallisia asioita. Jos sinun perheessäsi on tällaisia huolia, olet varmasti peloissasi ja tulet hyvin surulliseksi, kun et ymmärrä mikä äidillä tai isällä on, etkä osaa auttaa heitä. Ja ehkä sinulla ei ole ketään, kelle kertoa asiasta. Et kehtaa kertoa kavereillesi, kun pelkää, että sinua kiusataan ja äiti ja isäkään eivät halua puhua asiasta. Välillä sinusta voi tuntua, että sinusta on tullut aikuinen ja äidistä tai isästä taas lapsi. (Niemelä & Pennola 2000, 4.)



ALKUPUHE

Hei! Olemme kaksi sosionomiopiskelijaa Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulusta sosiaali- ja terveysalan yksiköstä Kokkolasta. Suunnittelemme projektipinnäytetyötämme, joka on koulutuspäivä kasvattajille ja kulkee nimellä "Lapsi ja nuori tuen tarpeessa?". Koulutuspäivä toteutetaan 21.4.2009 klo.8.30–16.00 Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan yksikössä. Koulutuspäivään tulee luennoimaan lasten ja nuorten psykologi Sirkku Niemelä Jyväskylästä. Koulutuksen tavoitteena on lisätä tietoutta perheen psykososiaalisten ongelmien aiheuttamista muutoksista lapsen käytöksessä ja antaa käytännön työvälineitä sekä vinkkejä lapsen tukemiseen hänen maailmastaan käsin.

Yhteydenottoanne odotellen sosionomiopiskelijat Sanna Mård ja Elina Kiviniemi

Tällä yhteydenotolla lähestyimme yhteistyökumppaneitamme. Nyt on aika kiittää heitä osallistumisesta koulutuspäivän toteuttamiseen kanssamme:

Kiitos Niina Hämäläinen, että toimit projektimme majakkana ja opastit meitä suorapuheisesti. Kiitos myös kaikista ilon pirskahduksista, jotka saimme kanssasi jakaa.

Kiitos Suvi Alamaa avuliaisuudestasi ja että sait meidät luottamaan tekemäämme vahvemmin. Ansiostasi Kokkolan kaupunki tuki päiväämme monipuolisesti.

Kiitos Anne Jaakonaho ohjauksesta ja kartalle palauttamisesta, kun olimme harhateillä.

Erityinen kiitos sinulle Sirkku Niemelä, että uskoit projektiimme ja tulit osalliseksi siihen. Persoonasi herätti ihastusta meissä ja opetit paljon metaforiesi myötä, jotka jäivät elämään. Kiitos lämmöstä ja ymmärryksestä hulvatonta huumoriamme kohtaan. Kiitos tasavertaisesta kumppanuudesta!

Kiitos Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun taiteen yksikön opiskelijoille, erityisesti Aino Granlundille, että otitte ideamme vastaan ennakkoluulottomasti ja toitte päivään elävyyttä draaman muodossa. Teidän intohimoista työskentelyänne oli hyvä seurata. Työnilonne ja paneutumisenne ovat esimerkkinä meille.

Kiitos kaikille, jotka osallistuitte Lapsi ja nuori tuen tarpeessa? - koulutuspäivään. Ilman teitä päivä eikä opinnäytetyömme olisi mahdollistunut. Erityinen kiitos SA11-ryhmälle osallistumisesta päivään. Teidän tutut kasvonne oli hyvä nähdä yleisön joukossa.



TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Sosiaali- ja terveysala	Aika Marraskuu 2009	Tekijä/tekijät Elina Kiviniemi, Sanna Mård
Koulutusohjelma Sosiaaliala		
Työn nimi Lapsi ja nuori tuen tarpeessa? Täydennyskoulutuspäivä kasvattajille 21.4.2009		
Työn ohjaaja Anne Jaakonaho		Sivumäärä 46+14
Työelämäohjaaja Niina Hämäläinen		
<p>Yhteiskunnallisella tasolla lasten ja nuorten pahoinvointi on herättänyt keskustelua. Kasvattajat joutuvat painimaan monenlaisten sosiaalisten ongelmien parissa. Kasvatustyössä vaaditaan vahvaa vuorovaikutusosaamista. Yleinen keskustelu lasten ja nuorten hyvinvoinnin puutteesta, mm. koulutragedioiden ohella kertoo, kuinka paljon kasvattajat tarvitsevat tukea.</p> <p>Projektioinnäytetyö on kaksiosainen. Raportti on projektin prosessin ja koulutuspäivän järjestämisen kuvaamista sekä selontekoa projektin tuloksista. Tavoitteena oli oppia käytännön kautta projektin hallintaa, ymmärtää sen prosessia sekä eri vaiheisiin kuuluvia riippuvuussuhteita. Lisäksi tavoitteena on harjaannuttaa verkostotyötaitoja.</p> <p>Täydennyskoulutuspäivän luentojen tavoitteena oli lisätä tietoutta lasten ja nuorten tukemisesta, kun perheessä on psykososiaalisia vaikeuksia sekä tarjota käytännön työvälineitä auttamiseen. Vaikeuksilla tarkoitetaan vanhempien tai muun perheen jäsenten mielenterveys- tai päihdeongelmia ja muita sosiaalisia vaikeuksia, joista seuraa lasten ja nuorten kaltoinkohtelua ja huolenpidon laiminlyöntiä. On tärkeää, että kasvattajilla kehittyy kyky nähdä oireet ja tunnusmerkit muuttuvassa käytöksessä. Täydennyskoulutuksen kohderyhmänä oli opetus- ja kasvatusalan, varhaiskasvatuksen sekä kasvatus- ja perheneuvolan ammattilaiset sekä muut perheen, lasten ja nuorten parissa työskentelevät.</p> <p>Koulutuksen tavoitteemme oli, että koulutus kasvattaa ammattilaisten yhteistä ymmärrystä perheen vastoinkäymisistä lapsen näkökulmasta ja lisätä rohkeutta ottaa puheeksi huolia lapsen kanssa sekä antavan lisäpontta kasvattajien väliselle yhteistyölle ja tätä kautta edesauttavan ammattilaisten työssä jaksamista. Halusimme korostaa sosiaalisia taitoja ja vuorovaikutusosaamisen merkitystä yhteisön voimavarana sosiaalipedagogiikan kautta.</p>		
Asiasanat Projektin hallinta, projektin prosessi, täydennyskoulutuspäivä, psykososiaaliset vaikeudet, käytännön työvälineet		

ABSTRACT

CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES	Date November 2009	Author Elina Kiviniemi & Sanna Mård
Degree programme Degree Programme in Social Care		
Name of thesis A Child or Youngsters in Need of Support? An In-Service Education Seminar for Educators, 21 st April 2009		
Instructor Anne Jaakonaho		Pages 46+14
Supervisor Niina Hämäläinen		
<p>At the societal level the unhappiness of children and youngsters has aroused discussion. Educators have to wrestle with social problems of many kinds, and in education strong interactive skills are required. The general discussion about the lack of children's and young people's wellbeing, in addition to for example school shootings, reveal how much support educators do need.</p> <p>The present project thesis consists of two parts. The report focuses on describing the process of the project, on organizing the seminar, and contains an account of the findings of the project. The aim was to learn, through practice, how to control the project, to learn to understand the process and interdependent relations thereof. Another aim was to train network skills.</p> <p>The objective of the lectures during the in-service education seminar was both to increase the knowledge of how to support children and youngsters when there are psychosocial difficulties in the family and to offer practical helping tools. The word 'difficulties' refers here to mental health problems or intoxicant abuse and other social problems from which the parents or other family members suffer, and which lead to children's and youngsters' cruel treatment and neglect of care. It is important that educators should learn how to see any symptoms and signs of changing behaviour. The target group for the in-service education consisted of specialists in education, of early education as well as of specialists working at child guidance clinics and family guidance clinics and of those who work with families, children and youth.</p> <p>The education was supposed to grow specialists' shared understanding of a family's hardships from a child's viewpoint and to increase courage in bringing up troubles with the child, as well as to boost cooperation between educators, thus contributing to specialists' coping with their work. We wanted to emphasize social skills and the significance of interactive competence as a collective resource via social pedagogics.</p>		
Key words Keywords: control of project, process of project, in-service education seminar, psychosocial difficulties, practical tools		

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

ALKUPUHE

1 JOHDANTO	1
2 PROJEKTIN TAUSTA- AJATUS	3
2.1 Lasten ja nuorten edun toteutuminen missiona	3
2.2 Projektiopinnäytetyön perustaa	3
2.3 Psykososiaaliset ongelmat	5
2.4 Huolet lapsen silmin - lapsinäkökulma psykososiaalisiin ongelmiin	5
3 PROJEKTIN KÄYNNISTYMINEN	7
3.1 Taustaa	7
3.2 Tavoitteet	7
3.3 Projektinhallinnan työkalujen arviointia	8
3.4 Projektiorganisaatio	10
4 PROJEKTIN RESURSSIT	14
4.1 Resurssit	14
4.2 Kustannus seuranta	15
5 INFORMAATIO JA PÄÄTÖKSENTEKO	16
5.1 Kokouskäytäntö ja tiedottaminen	16
5.2 Markkinointi	17
5.3 Raportointi	17
6 LAPSI JA NUORI TUEN TARPEESSA –KOULUTUSPÄIVÄ	18
6.1 Koulutuspäivän kuvaus	18
6.2 Koulutuspäivän toteutus	18
6.3 Koulutuspäivän kulku	20
6.4 Koulutuspäivän tulokset	23
6.5 Lasta suojaavat tekijät	24
6.6 Käytännön työvälineitä lasten auttamiseksi	24
6.7 Koulutuspäivän osallistujamäärä ja tuotto	29
6.8 Koulutuspäivän arviointia	30
6.9 Arvio omasta työskentelystä koulutuspäivän aikana	32
7 KOKO PROJEKTIN ARVIOINTI	35
7.1 Projektin tausta-ajatus	35
7.2 Suunnitelman arviointia	35
7.3 Resurssit	37
7.4 Informaatio ja päätöksenteko	39
8 POHDINTA	40

LÄHTEET

LIITTEET 14

1 JOHDANTO

Yhteiskunnallisella tasolla lasten ja nuorten pahoinvointi on herättänyt paljon keskustelua. Tämä näkyy television ajankohtaisohjelmissa, lehtien kirjoituksissa, Internetin keskustelupalstoilla ja arjessa. Kasvattajat joutuvat painimaan monenlaisten sosiaalisten ongelmien parissa. Resurssipula vaivaa ajallisesti ja tukemisen keinot koetaan riittämättömiksi. Kasvatustyössä vaaditaan vahvaa vuorovaikutusosaamista. Lisäksi keskeistä on itsetuntemuksen kehittäminen, joka on tärkeää ammatillisen kasvun kannalta. Yleinen keskustelu lasten ja nuorten hyvinvoinnin puutteesta, muun muassa Jokelan ja Kauhajoen tragedioiden jälkeen, herätti meidät huomaamaan, kuinka paljon kasvattajat tarvitsevat tukea. Ajankohtaisten tapahtumien kautta alkoi hahmottua koulutuspäivän tarve ja sisältö. Halusimme tehdä lasten ja nuorten hyväksi jotain todellista. Päätimme järjestää koulutuspäivän opetus- ja kasvatusalan ammattilaisille.

Projektiopinnäytetyömme on kaksiosainen. Se koostuu projektin prosessin kuvaamisesta ja koulutuspäivän järjestämisestä. Koko projektin tavoitteena on oppia käytännön kautta projektin hallintaa, joka sisältää ohjauksen ja toteutuksen. Tarkoituksena on myös oppia ymmärtämään projektin prosessia sekä sen eri vaiheisiin kuuluvia riippuvuussuhteita. Lisäksi harjaannutamme verkostotyön taitoja käytännön tasolla. Täydennyskoulutuspäivän tarkoituksena eli visiona on lisätä tietoutta, miten tukea lasta ja nuorta, kun perheessä on psykososiaalisia vaikeuksia, sekä tarjota käytännön työvälineitä lasten ja nuorten auttamiseksi. Vaikeuksilla tarkoitamme vanhempien tai muun perheen jäsenen mielenterveys- tai päihdeongelmia sekä muita sosiaalisia vaikeuksia, joista seuraa lasten tai nuorten kaltoinkohtelua tai huolenpidon laiminlyöntiä.

On tärkeää, että kasvattajilla kehittyy kyky nähdä oireet ja tunnusmerkit lapsen tai nuoren muuttuvassa käytöksessä. Tarjoamalla työvälineitä kohtaamistilanteisiin, voidaan tukea lapsen ja nuoren positiivista kehitystä. Käytännön työvälineillä tarkoitamme keskustelun yhteydessä käytettäviä konkreettisia esineitä, piirustuksia ja kaavioita, joiden avulla lapsi hahmottaa todellisuuden paremmin. Tätä kautta asia tulee näkyväksi ja lapsi saa luvan puhua. Kun perheessä on psykososiaalisia vaikeuksia, lapsi saattaa joutua ottamaan

vastuuta asioista, jotka eivät ole hänen ikätasolleen sopivia. Ajattelemme koulutuksen kasvattavan ammattilaisten yhteistä ymmärrystä perheen vastoinkäymisistä lapsen näkökulmasta sekä lisäävän rohkeutta ottaa puheeksi huolia lapsen kanssa. Koulutuspäivämme luennoitsijan jyvaskyläläisen lasten ja nuorten psykologi Sirkku Niemelän mukaan lasta suojaavia tekijöitä ovat arjen eheytyminen ja ikätasolle saattaminen. Niemelä kannustaa tarttumaan ongelmiin siellä, missä ne esiintyvät. (Niemelä 2009). Toivomme koulutuksen myös antavan lisäpontta kasvattajien väliselle yhteistyölle sekä edesauttavan ammattilaisten työssäjaksamista. Ymmärryksen lisääntyminen haasteellisista kohtaamisista helpottaa kasvattajien työtä ja auttaa tunnistamaan oireilevia lapsia. Näin edistetään varhaisen tukemisen keinoja ja puheeksi ottamista.

Kappaleessa kaksi kerromme projektin ideologiasta ja perustasta, määrittelemme psykososiaaliset vaikeudet ja tarkastelemme niitä lapsen silmin. Kappaleessa kolme käsittelemme muun muassa projektin käynnistymistä, kuvailemme projektin taustaa ja tavoitteita sekä kerromme projektinhallinnan työkaluista ja projektiorganisaatiosta. Kappaleessa neljä kerromme projektin resursseista eli millaisia resursseja yleensä tarvitaan. Kerromme resurssien käytöstä aikataulujen ja työmääräarvioiden suhteen sekä miten kustannus seuranta toteutettiin. Kappale viisi liittyy informaation ja päätöksen teon prosesseihin eli kuinka toteutimme kokouskäytännöt, tiedottamisen ja markkinoinnin. Kappaleessa kuusi käymme tarkasti läpi koko koulutuspäivän kuvauksineen, toteutuksineen ja sisältöineen niin meidän kuin kouluttajan osalta. Kerromme, mitä koulutuspäivän järjestäminen edellytti muun muassa roolitusten ja tehtäväjakojen osalta. Avaamme kappaleessa muutaman käytännön työvälineen ja kerromme Niemelän sanoin lasta suojaavista tekijöistä. Arvioimme koulutuspäivän tuottoa, sisältöä ja omaa työskentelyämme palautteiden ja oman oppimisprosessin kautta. Kappaleessa seitsemän arvioimme koko projektin vaikuttavuutta. Tarkastelemme kriittisesti projektimme tausta-ajatusta, sen suunnitelmaa, resurssin ohjausta sekä informaation ja päätöksenteon eri tasoja.

2 PROJEKTIN TAUSTA- AJATUS

2.1 Lasten ja nuorten edun toteutuminen missiona

Opinnäytetyömme piti alun perin olla koulumaailmaan kohdennettu tutkimus. Opettajamme innostamana työmme muuttui projektiksi. Päätimme järjestää koulutuspäivän opetus- ja kasvatusalan ammattilaisille. Lisäksi koulutuksen kohderyhmään kuuluivat kaikki lasten, nuorten ja perheiden parissa työskentelevät. Ajan henkeen kuuluu moniasiantuntijuuden korostaminen sosiaalialalla ja halusimme kohdejoukon koostuvan mahdollisimman moniammatillisesta ryhmästä. Näin koulutuspäivän anti ulottui laajalti. Yhteinen kieli ja jaettu ymmärrys helpottaa eri asiantuntijoiden työn arkea, ammattilaisten yhteistyötä ja asiakkaan tukemista. Projektin missiona oli lasten ja nuorten edun toteutuminen tätä kautta.

2.2 Projektiopinnäytetyön perustaa

Projektiopinnäytetyömme perusta syveni ja selkiytyi prosessin aikana sekä tuli näkyväksi tehdyn kautta. Taustalla vaikuttaa useamman näkemyksen kudelma, muun muassa systeeminen näkemys projektin riippuvuussuhteista eli kaikki vaikuttaa kaikkeen. Ongelmalähtöinen oppiminen sisältää ajatuksen siitä, että se mitä opitaan tai on opittu, nähdään vasta sitten, kun ongelma on ratkaistu. Ongelmalähtöisessä oppimisessä aktiivisella, pohtivalla ja kriittisellä asenteella haastetaan oppijaa pohdiskelemaan oppimistehtäväänsä, työskentelytapojaan ja tiedon erittelyprosessia. (Pihlaja 2004, 21–22.) Meidän kohdallamme raporttia kirjoittaessa näin on juuri käynyt ja oppiminen fuusioitui edellisiin tietorakenteisiimme. Työ tekijäänsä opettaa. Projektisuunnitelmassa emme osanneet hahmottaa, mikä ohjaa meidän tavoitteitamme. Ihmiskäsityksemme ja maailmankuvamme suhteessa projektiimme selkeytyivät raporttia kirjoittaessa, samoin pedagogiset tavoitteet. Sen vuoksi ihmiskäsitys, sosiaalipedagogiikka, konstruktivismi ja lapsinäkökulma kirjoitetaan auki vasta tässä vaiheessa.

Ihmiskäsityksemme perustuu holistiseen ja humanistiseen ihmiskuvaan. Yksilöllä on halu kasvaa ja kehittyä muutoksen kautta. Ihminen ei ole kuin lastu laineilla, vaan voi mahdollisuuksiensa mukaan vaikuttaa valinnoillaan elämäänsä. Lapsi voidaan nähdä samoin oman elämänsä subjektina, mutta hän on riippuvainen aikuisten huolenpidosta. Tarkoitamme lapsilla ja nuorilla kaikkia alle 18-vuotiaita ja tekstissä käytämme välillä pelkkää lapsi-käsitettä. Lapsikäsityksemme on, että lapsi täytyisi nähdä ensisijaisesti terveenä ja normaalina. Lasta ei tulisi nähdä yksistään huolen kohteena tai ongelmakimppuna, vaan oireilun taustalla voi löytyä kasvuympäristön heijasteet, jotka aiheuttavat käytökseen häiriöitä. Kun perheessä on psykososiaalisia vaikeuksia, tulee lapsen elämään lisätä hyvää. Lapsen edun toteutuminen lastensuojelulain valossa on meidän missiomme. Näemme lapsen edun toteutumisen olevan mahdollista, kun moniasiantuntijoiden joukko tavoittaa yhteisen kielen ja ymmärryksen lasten hyvinvoinnista tai sen puutteesta.

Sosiaalipedagogiikan tavoite on vähentää sosiaalista hätää ja syrjäytymistä sekä oppia elämään yhdessä. Menetelmät ovat arkilähtöisiä: innostamista, yhteisöllisyyteen kannustavaa toimintaa ja ihmisten välistä vuorovaikutusta. Ammatillisella tulee olla kyky herkistää ja motivoida ihmisiä. Herkistämällä tarkoitetaan puuduttavaa arkipäiväänsä elävien ihmisten herättelyä ja tietoisuuden koskettamista. Motivoinnilla pyritään kasvattamaan ihmisten tunnetta kuulua yhteisöön sekä saada yksilö kiinnostumaan intressinsä pohjalta elämäänsä vaikuttamiseen. (Semi 2006, 64; Kurki 2000, 133.) Sosiaalipedagogiikassa innostajan tehtävänä on toimia sosiaalisten prosessien liikkeelle saattajana ja kollektiivisten voimien katalysaattorina, muun muassa projektin vetäjän roolissa (Kurki 2000, 81). Kasvatuksellinen ulottuvuus mahdollistuu sosiaalipedagogiikassa yhteistoiminnan avulla yksilöiden voimaantuessa. Voimaantuminen tarkoittaa yksilön kokemusta oman elämänsä hallinnasta, tarkoituksen löytymisestä ja omanarvontunteen kasvamisesta. Sosiaalipedagogiikkaa voidaan kutsua muutoksen pedagogiikaksi kulttuurin muokkaajana niin yksilön, yhteisön kuin yhteiskunnan tasolla. Näemme sosiaalipedagogiikalla ja sosiaalisen konstruktivismiin yhtymäkohdan tiivistettynä lauseessa: oppia oppimaan yhdessä. Konstruktiiivinen oppimiskäsitys rakentuu kriittiseen reflektioon ja kykyyn tehdä synteesiä sekä strategiseen prosessiajatteluun, jossa korostetaan sosiaalista vuorovaikutusta, yhteistoiminnallista oppimista, keskustelua ja merkitysten rakentamista käytännöllisissä yhteyksissä. Se on kykyä jäsentää

kokonaisuuksia ja niihin liittyviä osia. On kyettävä löytämään ja oivaltamaan asioiden väliset yhteydet. (Pihlaja 2004, 16–18.)

2.3 Psykososiaaliset ongelmat

Psykososiaalisten ongelmien taustalta löytyy monisyisiä selityksiä. Puhutaan yhteiskunnallisesta murroksesta, kiireisestä, individualistisesta elämäntyylistä, vuorovaikutusongelmista, ylisukupolvisista, vinoutuneista kasvatusperiaatteista sekä perheiden kasautuneista ongelmista. (Niemelä 2009.) Perheen psykososiaalisilla vaikeuksilla tarkoitamme tässä yhteydessä psyykkisiä ja sosiaalisia ongelmia, joista seuraa lasten ja nuorten kaltoinkohtelua. Yleisesti kaltoinkohtelu määritellään fyysisenä, psyykkisenä, sosiaalisena ja emotionaalisenä laiminlyöntinä tai perhekulttuuriin liittyvänä tapana. Perheen psykososiaalisina kuormitustekijöinä pidetään pitkäaikaisia ristiriitoja, väkivaltaa, hyväksikäyttöä, vanhempien eroa tai menetystä, sairautta ja taloudellisia vaikeuksia, jotka vaikuttavat lapseen ja nuoreen. Nämä näkyvät muun muassa koulunkäyntivaikeuksina ja käytöshäiriöinä. Hälyttävää on, jos näiden ongelmien seurausta ei kyetä tunnistamaan ja niihin ei puututa. Kehityspsykologisesta viitekehyksestä katsottuna lapsen ja nuoren suotuisa kehitys on tällöin vaarassa. (Kokkonen 2005; Tupola 2009.) Ikätasoinen elämä ja arjen eheytyminen ovat Niemelän mukaan lasta suojaavia tekijöitä. Mahdollisimman tavallinen ja ennustettava arjen rytmi tuovat turvaa.

2.4 Huolet lapsen silmin - lapsinäkökulma psykososiaalisiin ongelmiin

Projektisuunnitelmassa asetimme tavoitteeksi, että koulutus kasvattaa yhteistä ymmärrystä lapsen näkökulmasta käsittää perheen vastoinkäymisiä. Raportointivaiheessa löytämämme Kokkonen tutkimus (2005, 2) ”Pikkuikäisiä, näkymättömiä lapsia ja nuoria kapinallisia. 11–12-vuotiaiden käsityksiä lasten henkisestä pahoinvoinnista ja siitä selviytymisestä” tukee meidän käsityksiämme lasten huolien aiheuttajista ja pahoinvoinnin syistä. Tutkimus syvensi ymmärrystämme, mitä tällä tavoitteella tarkoitamme. Projektisuunnitelmaa tehdessä pidimme lapsinäkökulmaa oleellisena, mutta emme osanneet etsiä teoreettista vahvistusta tukemaan ajatusta. Tutkimuksesta löytää voimavarakeskeisen näkökulman lapsen kekseliäästä kyvystä selviytyä ja löytää keinoja vaikeissa tilanteissa. Näitä selviytymisrooleja ovat muun muassa vastuun kantaminen, kapinointi, sopeutuminen,

vetäytyminen ja selviytyminen suojaavien tekijöiden avulla. Aikuisen näkökulmasta tällainen käyttäytyminen voidaan nähdä ongelmallisena, lapsen näkökulmasta se on ”selviytymistä” ja keino pyytää epäsuorasti apua. Ammattilaisten näkökulmasta katsottuna keinot eivät ole ikätasoa vastaavia, tavallisen arjen ilmentäjiä. Lasten mielestä suurimmat pahoinvointia aiheuttavat tekijät ovat yksinäisyys, huolenpidon laiminlyönti, perheen hajoaminen, vanhempien päihdeongelmat, perheväkivalta ja köyhyys (Kokkonen 2005, 2). Suotuisa kasvualusta edellyttää välittämisen ilmapiiriä, jonka tulisi olla perheen vuorovaikutuksen ydin. Välittäminen kasvatussuhteessa merkitsee ennen kaikkea sitä, että lapsi saa kokemuksia vanhempien rakkaudesta sekä käytännöllisenä huolenpitona että tunnetasolla (Niemelä & Kääriäinen 2008, 47; Kokkonen 2005, 8.) Niemelä (2008, 62) kertoo työssään tavanneensa paljon aikuisten murheita hartioillaan kantavia, vastuullisia ”pikkuaikuisia”. Jos perheessä on psykososiaalisia vaikeuksia, lapsi herkästi käyttäytyy pienemmän lapsen oloisesti tai ottaa ikätasoonsa nähden liiallista vastuuta. Tämän päivän lapset haastetaan liian aikuismaiseen ihmissuhteiden käsittelyyn ja itsenäiseen selviytymiseen.

3 PROJEKTIN KÄYNNISTYMINEN

3.1 Taustaa

Projekti lähtee liikkeelle tarpeesta ja ideasta. Sitä olemme kuvanneet johdannossa ja projektin taustassa. Haeskelimme aihepiiriä ja teimme tarvekartoitusta marraskuussa 2007 muun muassa tapaamalla kokkolalaisia koulukuraattoreja Jarmo Vähä-Ruonaa ja Päivi Kaustista. Opinnäytetyön herätteinä luimme kirjallisuutta, artikkeleja ja tutkimuksia lasten ja nuorten hyvinvoinnista, (muun muassa Pisa-tutkimus ja kouluterveyskysely) sekä katsoimme televisiosta ajankohtaisohjelmia. Meidän projektioinnäytetyöprosessiimme liittyy pitkä tausta- ja selvittelytyö ennen kuin pääsimme määrittelemään aihepiirin ja tarkat tavoitteet projektillemme. Määrittelyvaiheessa teimme tarvekartoituksen, jossa selvitimme Kokkolan sivistyskeskuksen vs. koulutuspäällikkö Suvi Alamaan avulla, millaisia koulutuspäiviä Kokkolan kaupunki on viime aikoina järjestänyt. Tarvekartoituksen pohjalta tulimme siihen tulokseen, että ideamme sai vastakaikua ja sille oli tilausta. Vastaavanlaisia koulutuksia lasten näkökulmaan peilaten ei ole ollut aiemmin tarjolla. Oletimme, että koulutuspäivät ovat yleensä vahvasti luentomaisia, joten halusimme tuoda vaihtelua ja käytännönläheistä koulutusta alan ammattilaisille sekä muille asiasta kiinnostuneille. Projekti on aloitettu virallisesti 1.9.2008 saadessamme hyväksynnän työelämän kumppaneilta.

3.2 Tavoitteet

Opinnäytetyöprojektimme on kaksiosainen. Se koostuu projektin prosessin kuvaamisesta ja koulutuspäivän järjestämisestä. Tavoitteemme on oppia käytännön kautta projektin hallintaa, joka sisältää sen ohjauksen ja toteutuksen sekä ymmärtää prosessia ja eri vaiheisiin kuuluvia riippuvuussuhteita. Lisäksi harjaannutamme verkostotyön taitoja käytännön tasolla. Risto Peliniä (1990) mukailten projektimme toimeenpano, valvonta, arviointi, päättäminen ja raportointi sisältävät muun muassa seuraavia asioita ja vaiheita: ideointia ja suunnittelua, yhteistyökumppaneiden etsintää, neuvottelu - ja kokoustaitoja, tiedottamista, budjetointia, sopimusten ja lomakkeiden laadintaa, tehtävien jakoa, markkinointia ja myyntiä, kaupallista näkemystä, tietoteknistä osaamista sekä yleisten

projektikäsitteiden oppimista. Koulutuspäivän tavoitteena oli lisätä tietoutta perheen psykososiaalisten ongelmien aiheuttamista muutoksista lapsen käytöksessä ja tarjota ammattilaisille käytännön työvälineitä ja vinkkejä lapsen tukemiseen hänen maailmastaan käsin.

3.3 Projektinhallinnan työkalujen arviointia

Projektisuunnitelman kirjoitusvaiheessa emme vielä ymmärtäneet projektin peruskäsitteitä, mutta asetimme niiden oppimisen tavoitteeksi. Projektisuunnitelman merkitys suhteessa raportointiin sekä projektin hallinta ja sen työkalut olivat alkuvaiheessa sanoja ilman merkitystä. Työskentelyn aikana olemme ymmärtäneet niiden tärkeyden. Alla kerrotaan meille oleelliset työkalut, jotka edesauttoivat prosessin läpiviemistä.

TAULUKKO 1. Projektinhallinnan työkaluja

Projektisuunnitelma	<ul style="list-style-type: none"> • Prosessin tärkein vaihe raportointia ajatellen • Resurssien käyttö, vastuunjako • Tavoitteet ja kustannusarviot laaditaan tässä vaiheessa
Aikajana/ tehtäväluettelot	<ul style="list-style-type: none"> • Auttaa hahmottamaan projektin prosessia • Ohjaa henkilöstön resursseja
Talousarvio	<ul style="list-style-type: none"> • Esim. rahoituksen haku/ hyväksynnän haku/reunaehdot • Tulee näkyä arvioidut menot, tulot ja tulos • Näyttää mahdolliset taloudelliset riskit • Viitoittaa toiminnan suunnittelua eli miten kulut saadaan peitettyä ja voittoa tulisi • Tarkistettava säännöllisin väliajoin
Riskianalyysi	<ul style="list-style-type: none"> • Varasuunnitelma • Tuo turvaa • Osoittaa suunnitelman aukkokohtat
Tiedottaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Kaikki viestintä meidän ja yhteistyökumppaneiden välillä • Koulutuspäivän markkinointi • Sähköinen, suullinen, kirjallinen

Alustava mainos ja ohjelmarunko

- Merkitys: suunnitella, varmistaa, tarkistaa koulutuksen sisältö sekä tavoitteet → nimi
- Haastavuus → nähdä kokonaisuus tässä vaiheessa
- Vaikutus → muokkaus vaikuttaa päivän ohjelman lopputulokseen mm. sponsoriin varmistuminen, vaikuttaa lopulliseen mainoksen ulkoasuun
- Ohjelmarunko sisältää: päivän aikataulut, koulutuspäivän tavoitteet ja luentojen sisällöt
- Mainos sisältää: kenelle tarkoitettu, milloin ja missä koulutus on sekä päivän tavoitteet

Projektisuunnitelman (liite 1) laatimista pidetään projektin yhtenä tärkeimpänä elinkaaren vaiheena. Resurssien käyttö eli vastuunjako ja kustannusarviot laaditaan tässä vaiheessa, koska toteutuksessa niihin ei juuri voi vaikuttaa. Asetimme projektille vahvat tavoitteet. Ilman projektisuunnitelmaa nämä olisivat pelkkiä ilmaan kirjoitettuja lupauksia. Tavoitteiden asettaminen oli selkiinnyttävää ja toimi projektin hallinnan ohjenuorana. Kettunen (2003, 51) sanoo, että projektisuunnitelmaa tulee päivittää, muutoin se menettää merkityksensä ja projektilta katoaa herkästi yksi ohjausmekanismi. Huomasimme tämän, koska suunnitelmaamme tuli muutoksia suhteessa yhteistyökumppaneihin, liitteisiin, mainoksiin ja niin edelleen. Projektisuunnitelmamme sisälsi aikajanan, tehtäväluetteloja, talousarvion, riskianalyysin, tiedottamissuunnitelman, projektiorganisaatiokaavion ja alustavan ohjelmarungon koulutuspäivälle sekä yhteistyösopimuksen. Kettusen (2003, 31) mukaan projekti jakautuu vaiheisiin, jotka seuraavat toisiaan tai kulkevat osittain limittäin.

Teimme 28.10.2008 projektille aikajanan, jossa hahmotimme projektin prosessin vaiheet ja siihen kuuluvat tehtäväluettelot. Tämä oli tärkeä vaihe henkilöstöresurssien ohjaamisen kannalta, koska sen kautta näimme mitä seuraavaksi tulisi tehdä ja mihin olisi syytä kiinnittää huomiota. Aikajanaan (liite 2) palaaminen ryhditti työskenntelyä ja toimi koko prosessin suuntaviivana. Tehtäväluettelot rakentuivat aikajanan pohjalta.

Toinen tärkeä asiapaperi oli talousarvio, jonka esitimme yhteistyökumppaneillemme yhteistyön alkaessa. Talousarvio on tärkeä, koska sen avulla projekteille haetaan rahoitusta. Talousarvio on laadittu Excel-taulukko, jossa näkyvät arvioidut menot, tulot ja tulos. Talousarvion tarkoituksena on näyttää mahdolliset taloudelliset riskit ja viitoittaa toiminnan suunnittelua eli miten kulut saadaan peitettyä ja voittoa tulisi. Talousarviota tarkistettiin säännöllisin väliajoin. (Liite 3.)

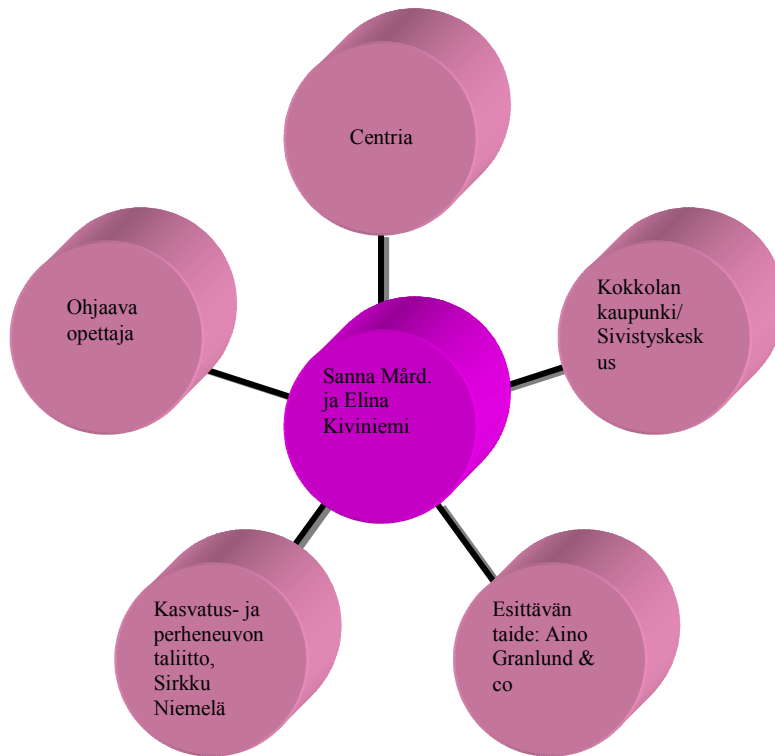
Teimme projektisuunnitelmaan riskianalyysin ja sen pohjalta varasuunnitelman, mikäli asiat eivät mene toivotulla tavalla. Suurimpina riskeinä pidimme sairastumista, yhteistyön kangertelua kaikkien osapuolten välillä, liian vähäistä osallistujamäärää ja omaa osaamattomuutta erityisesti tietotekniikan saralla. Riskianalyysi toi turvaa.

Tiedottaminen tarkoitti kaikenlaista viestintää meidän ja yhteistyökumppaneiden välillä sekä koulutuspäivän markkinointia. Tiedottaminen tapahtui pääosin sähköisesti ja suullisesti. Sähköpostit olivat tärkeä työväline projektinhallinnan kannalta. Uskomme, että projektissamme aggressiivisella mainonnalla oli merkitys taloudellisen tappion välttämiseksi.

Päivän alustavan mainoksen ja ohjelmarunon pohjalta aloimme suunnitella koulutuksen tarkempaa sisältöä. Ohjelmarunon tekeminen osoittautui haastavaksi, koska emme osanneet nähdä kokonaisuutta tässä vaiheessa. Päivän aikataulut, koulutuspäivän tavoitteet ja luentojen sisällöt sekä sponsorien varmistuminen vaikuttivat lopulliseen mainoksen ulkoasuun ja päivän ohjelman lopputulokseen.

3.4 Projektioorganisaatio

Tässä kappaleessa kerromme miten organisaatio rakentui ja kuinka lähestyimme yhteistyötahoja. Projektityöskentelyssä korostuu verkostoituminen, koska projektia on mahdotonta tehdä ilman yhteistyötä. Meidän verkottumisemme alkoi potentiaalisten toimijoiden kartoituksella opettajan ja tuttujen kautta. Kuvasimme projektisuunnitelmassa organisaatiomme, jossa esiteltiin mahdolliset yhteistyökumppanimme. Se sisälsi työelämäkumppanimme, opinnäytetyöohjaajamme ja projektin sidosryhmät. Projektin organisaatiossa tapahtui muutoksia projektisuunnitelman jälkeen. Kerromme seuraavaksi projektioorganisaatiosta.



Kaavio 1. Yhteistyökumppanit

Työelämäkumppanimme olivat Centrian koulutussuunnittelija Niina Hämäläinen ja Kokkolan sivistyskeskuksen vs. koulutuspäällikkö Suvi Alamaa. Alamaa oli ensimmäinen työelämäkontakti, jonka kautta lähdimme jalostamaan ideaamme. Ajatuksemme koulutuspäivän sisällöstä tapaamisen aikana muuttui, koska Kokkolan kaupungilla oli parin vuoden sisällä ollut varhaisesta puuttumisesta koulutuksia. Sen lisäksi, että Alamaa hahmotteli päivän sisältöä kanssamme varhaiskasvatus- ja opetushenkilöstön koulutustarpeita vastaavaksi, hän toimi tiedotusväylänä täydennyskoulutuksesta. Ehdotuksestamme hän sai Kokkolan kaupungin sponsoroimaan aamukahvit.

Esittelimme alustavan ideamme Niina Hämäläiselle opettajamme ja opinnäytetyöohjaajamme Anne Jaakonahon ehdottamana Hämäläinen kiinnostui ideasta. Erityisesti hän piti ajatuksesta tehdä yhteistyötä Alamaan kanssa, koska hänellä ei ollut kontakteja sivistyspuolen koulutussuunnittelijaan. Pelinin (1990) mukaan projektissa ohjausryhmän rooli on tärkeä tekijöiden objektiivisuuden ja laadun takaamisen kannalta. Kertaluonteisen projektin takia emme nimenneet varsinaista ohjausryhmää, mutta ymmärrämme sen merkityksen, jos kyseessä olisi pidempi prosessi. Hämäläinen toimi

projektimme tukihenkilönä, majakkana. Centrian toimi projektissamme mainontaväylänä ja tarjosi puitteet. Centria on Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun tutkimus- kehitys- ja täydennyskoulutusyksikkö. Sen päätehtävänä on luoda edellytyksiä alueen yritysten ja yhteisöjen kehittymiselle. (Centria 2009.)

Täydennyskoulutuspäivän luennoitsijaksi hankimme pitkän kokemuksen omaavan lasten ja nuorten psykologin Sirkku Niemelän Jyväskylästä. Elina on ollut ohjaajana Niemelän Pienilläkin padoilla on korvat –leirillä, jossa Niemelä toimi leirivastaavana. Tämän kokemuksen pohjalta halusimme hänet asiantuntijaksi koulutuspäiväämme. Niemelä on kirjoittanut käytännön työvälineistä kirjat ”Pienilläkin padoilla on korvat – miten lapsi ymmärtää mielen sairaudet?”, ”Surevan lapsen kanssa” ja ”Millan isä ja äiti eroavat”. Otimme yhteyttä sähköpostitse, esittelimme itsemme ja kyselimme hänen kiinnostustaan tulla luennoimaan. Onnistumisen kannalta oli oleellista, että Alamaan kanssa tekemämme tarvekartoitus ja Niemelän erityisosaaminen kohtaisivat. Myös Centrian kannalta olisi tärkeää, että osallistujat saavat, mitä luvataan. Oli haasteellista pitää mielessä kaikkien osapuolien toiveet ja tarpeet. Suomen Kasvatus- ja perheneuvontaliitto ry:n, jonka tehtävänä on edistää ja kehittää kasvatus- ja perheneuvontatyötä, oli tarkoitus tukea projektiamme osallistumalla Sirkku Niemelän kustannuksiin. Näin ei kuitenkaan käynyt. Otimme yhteyttä Kasvatus- ja perheneuvontaliitto ry:n työntekijään, jolta Niemelä pyysi tiedustelemaan asiaa, mutta emme saaneet koskaan vastausta.

Lastensuojelun erityisosaamisen keskus Pesäpuu ry:n oli projektisuunnitelmamme mukaan tarkoitus tulla esittelemään tuotteitaan, koska pidimme sitä merkittävänä päivän elävöittäjänä. Ehdotimme lisäksi, voisivatko he sponsoroida kahvit osallistujille saaden näin mainosta itselleen. Yhteistyö ei onnistunut heidän kiireisen aikataulunsa vuoksi. Pohdimme, mitä keksisimme tilalle ja saimme kuningasajatuksen ”benchmarkkaus” -tyyliin eli varastimme idean Ensi – ja Turvakotien liitto ry:n koulutuspäivästä ”Vauvana elämä alkaa”. Siellä esitettiin näytelmä, joka teki meihin vaikutuksen.

Otimme yhteyttä tammikuussa 2009 Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun Taiteen yksikön johtajaan Marja-Riitta Ventolaan ja ehdotimme yhteistyötä. Esitimme, että saisimme opiskelijaryhmän virittämään tunnelmaa koulutuspäiväämme. Porkkanana ehdotimme opiskelijoille mahdollisuutta opintopisteisiin. Taiteen yksikön johtaja otti asian tiimin kokouksessa esille ja he pitivät ideaa hyvänä. Opintokokonaisuuteen sitä ei voitu

sisällyttää lyhyen varoitusaajan vuoksi, mutta he ehdottivat ideaamme sellaisille opiskelijoille, jotka tarvitsivat opintopisteitä korvatakseen poissaoloja. Yhteistyö taiteen yksikössä Sosiaali- ja terveystieteiden yksikön kanssa herätti kiinnostusta. Saimme kuusi taiteen yksikön teatteri-ilmaisun ohjaajaopiskelijaa yhteistyökumppaneiksemme.

Halusimme koulutuspäivän olevan mieleenpainuva sekä osallistujille että meille, joten päivään sisällytettiin muutakin kuin luentoja toisensa perään. Tapasimme opiskelija Aino Granlundin, jolle ehdotimme erilaisia perheitä ja psykososiaalisia ongelmia draaman rungoksi, kuten vetäytyvä, kiltti, huomionkipeä tai käytöshäiriöinen lapsi perheessä, jossa on joko päihde- tai mielenterveysongelmia, työnarkomaniaa tai avioero. Näistä draamaryhmä rakensi tapaukset. Kävimme katsomassa harjoituksia ja antamassa palautetta toivottuun suuntaan.

4 PROJEKTIN RESURSSIT

4.1 Resurssit

Resurssit jaetaan neljään pääluokkaan: raha, henkilöstö, koneet ja materiaalit (Pelin 1990, 142; Kettunen 2003, 53–68). Meidän projektissamme painottuvat henkilöstöresurssit muun muassa aikataulujen yhteensovittamisena. Käytännössä meillä ei ollut raharesursseja, sillä lähdimme liikkeelle nollobudjetista. Projektimme päätarkoituksena ei ollut tuottaa rahallista voittoa, vaan jakaa tärkeää tietoa kasvatus- ja opetusalan henkilöstölle. Yhteistyökumppaneiden ja osallistujien tyytyväisyys ja tiedon heijastuminen käytäntöön olivat meille henkilökohtainen voitto. Toisaalta omalle työlle tulee laskea hinta ja kustannukset tulisi voida peittää koulutuspäivän osallistumismaksuista. Yhteistyökumppanimme kannalta taloudellinen tuotto oli tärkeää, koska Centrian toiminta pohjautuu tuottavan liiketoiminnan perusajatuksiin. Tästä näkökulmasta katsottuna ihanteena oli, että tuottoa tulisi.

Resurssisuunnittelu on olennainen osa projektinhallintaa. Pyrimme mahdollisimman hyvällä aikataulusuunnittelulla käyttämään resursseja tasaisesti välttääksemme liiallista kuormitusta. Se edellytti aikatauluista kiinnipitämistä. Suunnittelussa oli hyvä muistaa pelivara. Kaksiosainen projekti vaati meiltä tekijöiltä vastuuta omasta työstämme, riittävää tiedottamista yhteistyökumppaneillemme ja säännöllistä raportointia. Kokouksia oli hyvä pitää tasaisin väliajoin, jotta projektinhallinta ja valvonta toteutuivat.

Projektille on tyypillistä laatia työmääräarvioita ja osittaa työtä. Muun muassa Kettunen (2003, 66–68) puhuu projektin ajallisista riippuvuussuhteista. Riippuvuussuhteet näkyivät meidänkin projektissamme. Esimerkiksi jos kouluttajaa ei ole varmistettu, ei voi suunnitella koulutuspäivän sisältöä tai luennoitsijalle ei voi varata hotellihuonetta, jos koulutuspäivämäärää ei ole päätetty. Keväälle 2009 ajoittunut käytännönharjoittelu vei henkilöstöresursseja. Oli hyvä, että koulutuspäivä ajoitettiin harjoittelun jälkeen, koska edelliset viikot ennen koulutuspäivää oli lähinnä ilmoittautumisten seuranta. Vasta kun ilmoittautumispäivä päättyi, pystyimme siirtymään seuraavaan työvaiheeseen eli varsinaisen koulutuspäivän järjestelemiseen. Harjoittelun aikana tapahtui mainontaa ja informointia moniin suuntiin.

4.2 Kustannusseuranta

Saimme Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun IT-suunnittelija Jukka Uusimäeltä Webroboliin tunnukset ja käyttöohjeet, joiden avulla loimme sähköisen käyttäjätilin. Teimme Webroboliin koulutuksen ilmoittautumislomakkeen linkkeineen, joka tuli koulutuspäivän mainokseen. Se oli osoitteessa www.centria.fi/lapsijanuorituentarpeessa. Webropolin kautta seurasimme osallistujien ilmoittautumisia. Hyödynsimme sitä myöhemmin laskutuksia tehdessämme ja pystyimme muun muassa Webropolin Excel-
taulukon avulla tekemään osallistujalistan sekä suodattamaan samoista organisaatioista tulleet työntekijät laskutuksen helpottamiseksi. Tämä vaiheen koimme työlääksi, mutta antoisaksi. Oli haastavaa tutustua uuteen työvälineeseen, luoda oma tili Webropolin ohjeiden mukaisesti ja opetella ymmärtämään sen rakennetta ja käyttötarkoitusta.

Koulutuksen hinta oli 60 euroa/henkilö ja se sisälsi opetuksen ja materiaalit sekä aamukahvin. Ilmoittautumiset tuli tehdä 8.4.2009 mennessä linkin kautta. Peruutusehto oli seuraava: ”Mikäli peruutus tapahtuu viimeisen ilmoittautumispäivän jälkeen, perimme toimistokuluina 50 % hinnasta. Mikäli peruutus tapahtuu koulutuspäivänä tai osallistuja ei saavu koulutukseen, perimme täyden hinnan. Esteen sattuessa osallistujan voi vaihtaa. Yllä mainittu ei koske sairaustapauksia”. Onneksemme vain yksi perui osallistumisensa sairauden vuoksi. Ilmoittautumisia tuli Webropolin kautta 42.

Koulutuspäivän tulot, menot ja tuloksen kerromme erikseen kappaleessa 6.7 ”Koulutuspäivän tuotto”.

5 INFORMAATIO JA PÄÄTÖKSENTEKO

5.1 Kokouskäytäntö ja tiedottaminen

Pidimme kaksi virallista palaveria Nina Hämäläisen ja Suvi Alamaan kanssa. Ensimmäisessä kokouksessa 8.12.2008 esittelimme idean ja alustavan projektisuunnitelman, teimme roolijaot ja sovimme mainonnan vastuualueista sekä kävimme läpi koulutuspäivään liittyviä käytännön asioita. Toisessa kokouksessa 20.1.2009 aiheena olivat opinnäytetyötyösopimus (liite 4), markkinointisuunnitelma ja sen varmistus. Kokoukset edellyttivät esityslistojen (liite 5) ja pöytäkirjojen laadintaa hyvän kokouskäytännön tavoin. Tarkemmat roolijaot näkyvät 8.12.2008 pidetyn kokouksen pöytäkirjasta (liite 6).

Sisäinen tiedotus tarkoitti projektissamme meidän, Niina Hämäläisen, Suvi Alamaan ja opinnäytetyötä ohjaavan opettajan välistä yhteydenpitoa. Ulkoinen tiedottaminen toteutui sähköpostitse Sirkku Niemelän ja draamaryhmän kanssa. Tiedottamisen onnistuminen oli yksi projektimme päämäärä ja toimimme tavoitteellisesti sen suhteen. Informointi kaikkien osapuolten kanssa toimi aktiivisen otteemme ansiosta. Ilman sähköpostia ja kokouksia ei olisi syntynyt päätöksiä. Sähköpostien merkitys korostui tarkastettaessa, mitä oli sovittu ja tehty. Sähköposti oli projektinhallinnan työväline ja etenkin loppuvaiheessa saimme nähdä sen hyödyn raportoinnin takia.

Tiedottaminen painottui miltei kokonaan sähköpostien varaan ja jälkikäteen ajateltuna puhelinkeskustelut olisivat olleet tarpeellisia. Puhelimitse saa kattavamman kuvan henkilön mielenliikkeistä. Puhelinkeskustelut olisivat voineet karsia sähköpostien määrää ja joitakin oletuksia sekä tulkintoja. Nykyään sähköpostit ovat oleellinen osa viestintää mutkattomuuden ansioista ja puhelimeen tarttuminen on kynnyks. Sähköpostien sudenkuoppa on niiden hukkuminen muiden postien sekaan.

5.2 Markkinointi

Markkinointia suunnittelimme tarkoin. Huomasimme kuitenkin, että oli syytä lähettää mainos (liite 7) useampaan kertaan kuin oli sovittu. Kahden sähköisen mainosjakelun jälkeen ilmoittautumisia ei tullut toivotulla tavalla, joten tiukensimme mainosotetta kahdesta kerrasta neljään. Saadaksemme lisää näkyvyyttä laitoimme Alamaan kautta paperiversiot kaupungin sisäisessä postissa päiväkoteihin ja kouluihin ja veimme itse muutaman paperiversion psykiatrian yksiköihin. Lisäksi haimme näkyvyyttä Kokkola-lehden haastattelulla (liite 8) ja hyödyntämällä käytännön harjoittelujaksoa Isonkadun perhepalvelukeskuksessa. Sieltä lähetettiin saatekirjeet (liite 9) tuki- ja sijaisperheille. Näillä keinoilla saimme uskoaksemme tulosta aikaan, koska kyselyitä ja ilmoittautumisia tuli hyvin. Samalla yhteistyö Kokkolan kaupungin kanssa laajeni, kun saimme neuvoteltua perhepalvelujen palvelupäällikkö Pirjo Hörin kanssa koulutustuen mahdollisuudesta tuki- ja sijaisvanhemmille. Markkinoinnin lisäksi ilmoitimme koulutuksesta Centrian www-sivujen ja koulun ”Ajankohtaista”-palstalla. Luonnollisesti markkinointia tapahtui myös puskaradion kautta.

5.3 Raportointi

Alku-, väli- ja loppuraportit olivat keino hallita ja seurata sekä selkiyttää projektin prosessia. Alkuraporttina oli projektisuunnitelma. Projektiopinnäytetyön etupainotteisuuden vuoksi raportointi oli alkuvaiheessa projektisuunnitelman tekoa, joka sisälsi asiakirjojen laatimista ja sähköpostien kirjoittamista. Tiedostoja syntyi paljon ja oivalsimme, että kaikki tiedostot ovat osaltaan meidän oppimispäiväkirjaamme. Reflektiota tapahtui pitkin matkaa, kun työstimme raporttia projektin prosessin ohella. Väliraportti syntyi koulutuspäivän fiilistelyiden jälkeen, joiden pohjana olivat osallistujien ja yhteistyökumppaneiden palautteet. Kävimme myös kahdestaan läpi päivän sisältöä. Osallistujien palautteet kokosimme yhteen tiedostoon ja lähetimme ne kiitoksien saattelemana Alamaalle, Hämmäläiselle, Niemelälle ja ohjaavalle opettajalle sekä draamaryhmälle. Loppuraportti sai sykäyksen koulutuspäivästä, jolloin pääsimme analysoimaan kokonaisuutta. Lopullinen raportti on meidän koko projektiprosessimme eli opinnäytetyömme.

6 LAPSI JA NUORI TUEN TARPEESSA -KOULUTUSPÄIVÄ

6.1 Koulutuspäivän kuvaus

Järjestimme kokopäiväkoulutuksen opetus- ja kasvatustieteen ammattilaisille 21.4.2009 Kokkolassa Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden yksikön auditoriossa kello 8.30–16.00. Koulutuspäivä sisälsi käytännönläheistä, osallistavaa opetusta sekä elämyksellistä virittäytymistä lapsen maailmaan draaman keinoin. Kouluttajana oli lasten ja nuorten psykologi Sirkku Niemelä Jyväskylästä ja draaman esittivät taiteen yksikön teatteri-ilmaisun ohjaajaopiskelijat. Meidän roolimme oli vastata päivän toimivuudesta kokonaisuudessaan, juontaa ja tehdä yhteenvetoja luennoista. Päivä rytmitettiin neljän luennon sarjaan. Sisällöt olivat:

1. Lapsi ja nuori:

Ikätaidoille saattaminen ja arjen eheytyminen. Kehityspsykologinen viitekehys

2. Käytännön työvälineitä lasten ja nuorten auttamiseksi:

Suojaavat tekijät, kun perheessä on psykososiaalisia vaikeuksia. Yhteinen kieli, yhteinen ymmärrys

3. Kenestä sitten pitäisi olla huolissaan?

Varhainen puuttuminen, esim. mitä esikoulussa voi tehdä?

4. Erotusdiagnostisia näkökulmia:

Miten lasten keskushermostoperäiset vaikeudet näkyvät arjessa?

6.2 Koulutuspäivän toteutus

Tässä kappaleessa kerromme, mitä tehtäviä koulutuspäivän järjestäminen edellytti ennen hetkeä. Pitkästi ennen koulutuspäivää olimme tehneet projektisuunnitelman aikajanoineen ja talousarvion sekä tavanneet yhteistyökumppaneita. Olimme suunnitelleet ja tehneet koulutuspäivän ohjelman ja mainoksen sekä kehitteimme edelleen päivän sisältöä. Alamaa ja Hämmäläinen olivat markkinoineet täydennyskoulutuspäivää ympäri maakuntaa opetus-,

sosiaali- ja terveystalouden ammattilaisille. Otimme yhteyttä Kokkola-lehteen ja pyysimme tekemään koulutuspäivästäme lehtijutun ennen ilmoittautumisajan päättymistä.

Varmistimme Niemelälle varatun huoneen Hotel Kokkolasta. Ilmoittautumisen päätyttyä 8.4.2009, kun osallistujamäärä oli varmistunut, pystyimme hetken tyhjäkäynnin jälkeen jatkamaan järjestelyjä. Tiedotimme Amica Elämänsuolaan koulutuspäivästä. Varasimme Kokkolan kaupungin sponsoroimat aamukahvit linjastolle, ilmoitimme kaupungin laskutusosoitteen Amicalle ja koulutuspäivän osallistujamäärän. Elämänsuolan oli tärkeää tietää osallistujamäärä lounaan ja iltapäiväkahvin osalta, vaikka ne olivatkin omakustanteisia.

Teimme oman palautelomakkeen, mutta Hämläläisen pyynnöstä muokkasimme sitä Centrian linjan mukaiseksi ja yhdistimme sen Centrian palautelomakkeisiin, joissa oli Centrian logo. Pyysimme Niemelää lähettämään meille lopulliset luentomateriaalit. Esityskuntoon muokatut versiot hyväksyttiin Niemelällä (liite 10). Näiden valmistuttua kokosimme kansiot osallistujille. Ne sisälsivät päivän ohjelman, luennot ohjelmanmukaisessa järjestyksessä, palautelomakkeen (liite 11) ja tyhjää paperia sekä kynän.

Ilmoitimme koulumme atk-tukihenkilölle Miika Silenille koulutuspäivästä ja mahdollisesta avuntarpeestamme tekniikan osalta, jotta hän olisi tavoiteltavissa. Varmistimme koulumme vahtimestarilta vielä kertaalleen auditorion varauksen ja varasimme draamaryhmän harjoituksia varten auditorion parille iltapäivälle. Kävimme katsomassa draama-ryhmän harjoituksia ja saimme tilaisuuden vielä loppumetreillä viilata esitystä. Laadimme myös päivän kulusta spiikit, joissa jaioimme puheenvuorot keskenämme (liite 12).

Tilasimme Webropol-ohjelman kautta lopullisen osallistujalistan, jota muokkasimme kahteen eri muotoon. Listoja tarvitsimme koulutuspäivän aikana ilmoittautumisten yhteydessä ja selkeyttämään laskutusta. Excel-taulukon muokkaaminen laskutusta varten oli yllättävän piinaavaa verrattuna Webropol-tilin luomiseen, ehkä pienestä projektiväsymyksestä johtuen.

Edellisenä iltana tapasimme Niemelän päivällisellä tutustumisen merkeissä ja tarkensimme päivän kulun rakennetta. Halusimme kuulla Niemelän toiveita kasvotusten. Näin

jälkeenpäin ajateltuna tapaaminen oli todella tärkeää ja kannattavaa. Sen myötä lieviytyi suurin jännitys, yhteistyö selkeni ja pystyimme asemoitumaan rooliimme. Esimerkiksi Niemelä toivoi meidän tekevän yhteenvetoja joka luennon jälkeen. Se ei ollut tullut mieleemme. Idea oli loistava ja jännittävä.

6.3 Koulutuspäivän kulku

Tässä kappaleessa kerromme, mitä koulutuspäivän järjestäminen edellytti meidän osaltamme. Tulimme koululle klo 7.30 ja tarkistimme tilat sekä laitoimme tekniikan käyttökuntoon. Äänentoiston toimivuudessa apunamme oli atk-vastaava Miika Silen. Koulutuspäivä alkoi ilmoittautumisella ja materiaalikansioiden sekä kahvilippujen jakamisella maksaneille osallistujille. Jokainen tulija toivotettiin henkilökohtaisesti tervetulleeksi päivään. Tämän jälkeen osallistujat saivat mennä Kokkolan kaupungin tarjoamalle aamukahville Amica Elämänsuolaan meidän tehdessämme viime hetken järjestelyjä Niemelän ja draamaryhmän kanssa. Jouduimme kopioimaan seitsemän ylimääräistä materiaalikansiota, koska paikalle saapui henkilöitä, jotka eivät olleet ilmoittautuneet koulutuspäivään Webropolin kautta.

Sanna avasi koulutuspäivän klo 8.30 toivottamalla osallistujat tervetulleeksi Lapsi ja nuori tuen tarpeessa? –täydennyskoulutukseen. Sanna esitteli meidät ja kertoi koulutuspäivän olevan osa opinnäytetyötämme, jossa opiskelemme projektinhallintaa ja sen prosessia. Tämän jälkeen virittäydyimme päivään draaman keinoin.

Draaman jälkeen Elina kiitti taiteen yksikön teatteri-ilmaisun ohjaajaopiskelijoita Jukka Kolehmainen, Niko Karjalaista, Niko Flangia, Matti-Pekka Heikuraa, Anna-Kaisa Kettusta ja Aino Granlundia, joista jälkimmäinen ohjasi ehdotustemme pohjalta näytelmän. Seuraavaksi käytiin päivän ohjelma läpi lounaaseen saakka sekä esiteltiin Sirkku Niemelä ja luovutettiin puheenvuoro hänelle klo 9.

Niemelän ensimmäinen luento koski ikätasolle saattamista ja arjen eheytymistä kehityspsykologisesta viitekehyksestä katsoen. Tauon jälkeen, klo 10.45, jatkettiin aiheesta Käytännön työvälineitä lasten ja nuorten auttamiseksi. Elina teki aiheista yhteenvedot.

Lounaan jälkeen, klo 13.15, Sanna esitti loppupäivän ohjelman ja kertoi palautelapuista, jotka oli jaettu maksaneille osallistujille materiaalikansioissa ja opiskelijoille päivän aikana. Halusimme korostaa palautteiden tärkeyttä opinnäytetyömme, luennoitsijan, Centrian ja Kokkolan kaupungin kannalta. Niemelä piti luennon lasten keskushermostoperäisistä vaikeuksista arjessa ja nosti erotusdiagnostisia näkökulmia esille teemalla ”Kenestä sitten pitäisi olla huolissaan?” Sanna teki luennosta yhteenvedon ja informoi muutoksesta päivän ohjelmaan. Aihe ”Suojaavat tekijät, kun perheessä on psykososiaalisia vaikeuksia”, oli siirtynyt päivän viimeiseksi luennoksi ja alkoi klo 14.30. Kahvin jälkeen Sanna kertoi mahdollisuudesta jakaa kokemuksia case-tyyppisesti, jos päivän aikana on herännyt tarvetta siihen. Kun Sanna oli tehnyt yhteenvedon suojaavista tekijöistä, annettiin yleisölle mahdollisuus kysymyksiin ja kommentteihin, joita tulikin muutama. Sanna jakoi puheenvuoroja keskustellen ja Sirkku oli asiantuntijan roolissa. Koimme, että koulutuspäivää oli turha venyttää klo 16 saakka, koska päivään sisältyi paljon pohdintaa ja keskustelua vuorovaikutteisesti yleisön kanssa eikä enempää kysymyksiä tullut.

Elina päätti päivän klo 15.30 kiittämällä osallistujia ja yhteistyökumppaneita, Kokkolan kaupungin koulutussuunnittelija Suvi Alamaata, Centriaa sekä koulutussuunnittelija Niina Hämäläistä, taiteen yksikköä ja Suomen kasvatus- ja perheneuvontaliitto ry:tä ja eritoten Sirkku Niemelää.

Pidimme jälkipuinnin heti päivän päätyttyä ensin Hämäläisen ja Niemelän kanssa ja annoimme heille pienet lahjat kiitokseksi. Tämän jälkeen kävimme päivän läpi kahdestaan kirjaten onnistumiset ja epäkohdat. Tämä vaihe oli raporttia ajatellen tärkeä. Onnistuneen projektin yksi keskeinen osa-alue on lopetus. Kirjoitimme osallistujien palautteet Word-tiedostoon ja lähetimme sen yhteistyökumppaneille. Halusimme palautteen saavuttavan kaikki, joiden kanssa olimme työskennelleet.

TAULUKKO 2. Koulutuspäivän kulku

Kello/ vastuhenkilö	Mitä tapahtuu
7.30/ Sanna, Elina	Tilojen ja tekniikan tarkistus
8.00/ Sanna, Elina, Niemelä, draamaryhmä	Ilmoittautumiset, materiaalikansioiden ja kahvilippujen jako, aamukahvit, viime hetken järjestelyt ja neuvottelut
8.30/ Sanna	Koulutuspäivän avaus
8.50/ Elina	Draamaryhmän ja Niemelän esittely sekä päivän kulku lounaaseen saakka
9.00/ Niemelä	Luento 1: Ikätasolle saattaminen ja arjen eheytyminen (Kehityopsykologinen viitekehys)
10.30/ Elina	Luennon yhteenveto
10.45/ Niemelä	Luento 2: Käytännön työvälineitä lasten ja nuorten auttamiseksi
12.15/ Elina	Luennon yhteenveto
13.15/ Sanna	Päivän kulku iltapäivään saakka, muistutus palautteen merkityksestä
13.20/ Niemelä	Luento 3: Kenestä sitten pitäisi olla huolissaan?
13.55/ Sanna	Luennon yhteenveto, info päivän ohjelman muutoksesta ja mahdollisuudesta jakaa case-tyyppisesti kokemuksia
14.30/ Niemelä	Luento 4: Suojaavat tekijät, kun perheessä on psykososiaalisia vaikeuksia
15.15/ Sanna, Niemelä	Luennon yhteenveto, kysymyksiä ja kommentteja
15.30/ Elina	Päivän päätös, kiitokset ja palautelomakkeiden kerääminen
16.00/ Sanna, Elina, Niemelä, Hämäläinen	Päivän purkukeskustelu, palautteiden katsominen, Niemelän kulujen tarkistus
17.00/ Sanna, Elina	Oma purkukeskustelu, kirjaaminen onnistumisista ja epäkohdista, fiilistelyä

6.4 Koulutuspäivän tulokset

Olipa kerran pieni käärmeen poikanen, nimeltään Kasper. Kasper oli sellainen valtavan hieno ja erikoinen käärme, olihan se boa-käärme. Se tykkäsi olla ulkona kallioilla auringossa – niin kuin käärmeillä yleensä onkin tapana.

Eräänä päivänä Kasper oli taas ollut ulkona lempipaikallaan hirveän monta tuntia ja niinpä se kotiin tultuaan oli tosi nälkäinen. Niinpä se söi vahingossa tai nälkäänsä - ruohikossa näkyvän sammakon vai olikohan se peräti jänis!

Koska Kasper oli kuitenkin vielä niin pienikokoinen eläin, oli se sille niin iso pala, että sen piti sulatella sitä seuraavaan kesään asti. (Niemelä 2009)

Tämän sadun avulla Niemelä johdatti ymmärtämään lapsen kokemusta siitä, kuinka murheet voivat tuntua kovin isoilta käsiteltäviksi. Kasper-käärme konkretisoi lapselle huolen sulattelusta. Mitä isommat ongelmat, sen pienemmin askelin on ohjenuora, jota Niemelä noudattaa työssään. Niemelän lapsilähtöinen työorientaatio on loistava esimerkki siitä, kuinka lapsen ja nuoren hyvinvointia tuetaan heidän maailmastaan käsin kuulemalla ja sanoittamalla huolia. Mieliala, uupumus, stressi, masennus eivät ole konkreettisia käsitteitä lapsille. Niemelä käyttää näiden tilalla huoli-sanaa, jonka kautta lähetään purkamaan lapsen ja nuoren pahaa oloa. (Niemelä 2009.)

Keskustelun tavoitteena on elämän ilmiöiden puheeksi ottaminen. Diagnosointia ja problematisointia pyritään välttämään. Lapsen oireilu voi olla seurausta perheen vaikeuksista. Jos lapsi on vailla suojaavia tekijöitä eikä asioihin puututa oikea-aikaisesti, voivat ongelmat muuttua patologisiksi ja aiheuttaa käytös- ja mielenterveyshäiriöitä. Koulutuspäivän tulokset -luvun pohjana ovat Niemelän kirjoittamat kirjat, joista olemme tehneet synteesin. Niemelän kirjat toimivat muistimme tukena kirjoittaessamme koulutuspäivän luentojen aiheista Lasta suojaavat tekijät ja Käytännön työvälineet.

Päivän aikana roolimme oli iso ja meidän piti pitää monia lankoja käsissä, joten emme pystyneet syventymään päivän antiin samoin kuin kuulijat. Ymmärrys on kasvanut pohdittaessa, kirjoittaessa ja lukiessa kirjoja ”Pienilläkin padoilla on korvat” (Niemelä & Pennola 2000) ja ”Millan isä ja äiti eroavat” (Niemelä & Kääriäinen 2008).

6.5 Lasta suojaavat tekijät

Mahdollisimman tavallinen ikätasoinen arki, selkeä vuorovaikutus, terve omanarvontunne, sosiaalisten taitojen vahvistaminen ja verkoston olemassaolo ovat Sirkun mukaan lasta suojaavia tekijöitä. Aiheita käytiin läpi päivän aikana. Lapsille on tärkeää, että arki on ennustettavissa ja ennakoitavissa, sillä he rakastavat rutiineja. Perheessä, jossa on psykososiaalisia vaikeuksia, lapsen edun mukaista on pyrkimys palauttaa arki eheäksi ja ikätasoiseksi. Lapsilla on oikeus kasvaa lapsen asemassa eikä aikuisten arjen tasavertaisena jakajana, jolloin oma lapsena oleminen jää elämättä (Niemelä 2009).

Mitä selkeämpi vuorovaikutus lapsen ympärillä elävillä aikuisilla on, sen parempi. Tämä tarkoittaa ihmissuhdepelien välttämistä ja rehellistä kommunikointia. Lapsen ei tulisi valita puolta tai olla tilanteiden tasapainottajana. Ohjenuora selkeään vuorovaikutukseen on yksinkertainen: Sano lause loppuun - odota vastaus - aloita uusi. Dialogi on lasta arvostavaa ja kasvattaa tervettä omanarvontunnetta. Omanarvontunne on eri asia kuin itsetunto. Se määritellään tunteeksi, jolloin ihminen tuntee olevansa arvokas itsessään eikä anna kohdella itseään huonosti. Välittämisen ilmapiiri sisältää lasten tarpeiden tyydyttämisen ja kuulluksi tulemisen sekä hellimisen lasta kunnioittavalla tavalla. On lapsen arvostamista, että hän tuntee olevansa rakkauden arvoinen.

Lapsi tarvitsee luotettavia aikuisia, joihin turvautua. Toimiva ihmissuhdeverkosto on silta perheen intiimiydestä yhteiskuntaan ja voi estää syrjäytymistä. Sosiaaliset taidot ovat sidoksissa omanarvontunteeseen. Ihmissuhdeverkostossa testataan itsetuntoa. Lapselle on tärkeää kiintyä myös perheen ulkopuoliseen, turvalliseen aikuiseen. (Niemelä & Kääriäinen 2008, 50–58.)

6.6 Käytännön työvälineitä lasten auttamiseksi

Palautteiden perusteella osallistujat kokivat saaneensa konkreettisia välineitä työnsä tueksi. Näitä ovat muun muassa tiimalasi, huolihuivi, mielialamato, pesäpäivä ja pikkuauto, joita löytyy Niemelän kirjoista. Työvälineitä voi käyttää joko yksilötyössä lapsen kanssa tai lapsiryhmässä. Lisäksi mieleenpainuvaa oli saada kuulla Niemelän tavasta työskennellä lasten kanssa kuvitteellisilla vertaisryhmillä ja vertauskuvilla. Kuvitteellisen vertaisryhmän

avulla lapsi kokee, että ei ole yksin ongelmiansa kanssa. Vertauskuvien avulla pyritään selkiinnyttämään puhetta ja tilannetta sekä lapsentasoisesti avaamaan keskustelua kipeistä asioista. Keskustelun yhteydessä Niemelä käyttää konkreettisia esineitä, piirustuksia ja kaavioita, joiden avulla lapsi hahmottaa todellisuuden paremmin. Tätä kautta asia tulee näkyväksi ja lapsi saa luvan puhua. Lapset eivät pidä siitä, että hankalista asioista puhutaan ääneen, koska ne tulevat niin tosiksi.

Sirkun työ lasten kanssa perustuu Vygotskylaiseen ajatteluun, jonka mukaan toiminnan kautta pyritään puheen ja ajattelun julkituomiseen. Toiminto sinällään avaa jo luonnollisen reitin keskustelulle. (Niemelä 2009). Seuraavaksi annamme muutamia esimerkkejä Käytännön työvälineistä, joita Sirkku esitteli koulutuspäivässämme.

1. Tuulenpesät puussa

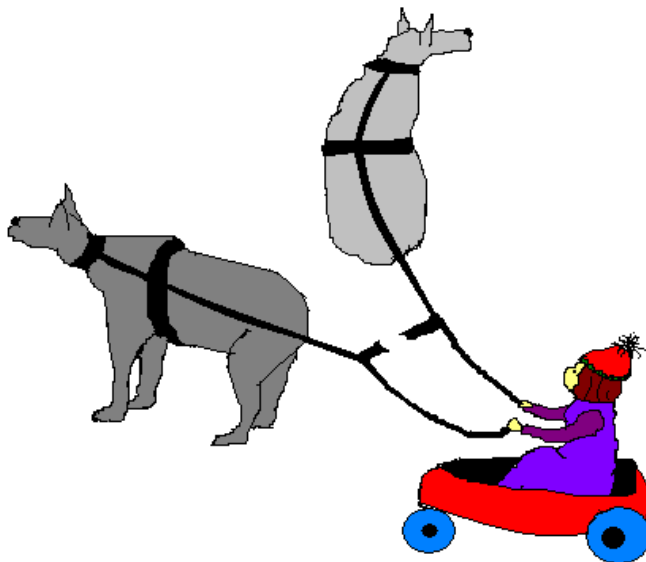
”Tiedäthän, että koivuissa on joskus sellaisia kohtia, mihin on vain kerääntynyt paljon, paljon oksia yhteen kasaan. Siinä kasassa ja pesässä ei asu ollenkaan se lintu, siinä asuu vain se tuuli. Sellainen olo voi joskus olla.”



Lapsella tai nuorella voi olla huolia, joista on vaikea alkaa puhua. Huolten mitoittamisessa voi apuna käyttää tuulenpesä-kuvaa. Puuhun piirretään niin monta tuulenpesää kuin on huolta. Tuulenpesän koon avulla ilmaistaan huolen suuruus. Pienintä tuulenpesää aletaan selvittää ensin. Tarkoitus ei ole avata kaikkia huolia yhdellä kertaa, vaan selvitystyössä edetään askel kerrallaan.

2. Valjakko

Avioerotilanteessa vanhemmat saattavat olla kuin valjakko, joka vetää lasta vaunuissa. Valjakkoa yhdistävä akseli on katkennut erossa, mutta juhdat pyrkivät yhä eteenpäin. Matkustajan paikalla istuu lapsi, jonka tehtävänä ei ole olla ohjastaja. Piirrosta hyödyntämällä selvitetään, millainen on lapsen asema ja tilanne perheessä ja millaisia tunteita ja huolia hänellä on.



Vedetäänkö vaunuja eri suuntiin?

Millaista oli istua vaunujen kyydissä ennen? Entä nyt?

Tuntuuko lapsesta, että hän ohjaa vaunua? Miltä vaunun ohjaaminen tuntuu?

Mielestämme tämä vertauskuva on toimiva eri yhteyksissä. Esimerkiksi sitä voi käyttää parisuhdeongelmia tai perheen dynamiikkaa pohdittaessa tai työpaikalla tapahtuvien ristiriitojen havainnollistamisessa. Kuvametafora valottaa yhteisten sopimusten merkitystä, jotta kaikki osapuolet vetäisivät samaan suuntaan yhteisten tavoitteiden mukaisesti. Yksilön elämänhallinnan vahvistamisen näkökulmasta tällä voidaan todentaa, että ”olet elämäsi herra” rikkimenneestä akselista huolimatta.

3. Kellarikukka

”Joskus väsymys ei mene nukkumallakaan ohi”.

”Oikeasti äiti on ihan hyvä tyyppi, mutta aina kellarissa.

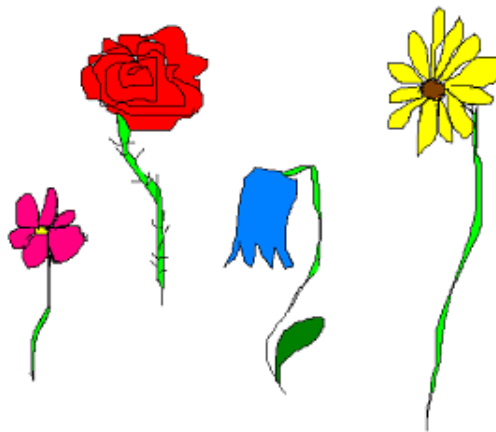
Äitihän on oikea kellarikukka!”.

Kellarikukka-vertauksella pyritään tekemään lapselle näkyväksi äidin masennusvoimavarakeskeisen näkökulman kautta. Välillä äiti on väsyneempi kuin joskus, ikään kuin ”koteloitunut umpihuoli” tai ”äiti on jäässä, joka on kuin kiveä yrittäisi herättää”. Lapselle esitetään kysymyksiä:

Mitkä oheisista kukista voisivat mielestäsi olla kellarikukkia?

Kuinka äidin saisi houkuteltua ulos?

Onko se lapsen tehtävä?



Vertauskuvien kautta on hyvä käsitellä vaikeita aiheita ilman häpeää ja syyllisyyttä. Lapsen ymmärrys huolen aiheuttajasta kasvaa ja tuo lohtua siitä, että hänellä on oikeus elää lapsen elämää. Sairaudet ja ongelmat eivät ole koskaan lapsen syytä eikä lapsen tehtävä ole hoitaa sairastunutta tai ottaa kannettavakseen aikuisten huolia.

6.7 Koulutuspäivän osallistujamäärä ja tuotto

Tavoitteenamme oli saada moniammatillinen joukko koolle ja tässä onnistuimme. Osallistujia oli kuusi koulunkäyntiavustajaa ja kuusi opettajaa sekä yksi erityisopettaja alakouluista, kolme sosiaalityöntekijää ja yhdeksän lastensuojelun työntekijää lastensuojelusta sekä kaksi tukiperheen vanhempaa ja yksi sijaisvanhempi. Päivähoidosta osallistui kuusi lähihoitajaa ja kolme lastentarhaopettajaa. Lisäksi mukana oli kaksi kouluterveydenhoitajaa ja yksi terveyskeskuksen psykiatrinen sairaanhoitaja sekä kaksi työntekijää nuorisopsykiatrian yksiköstä. Osallistujia oli yhteensä 41 sekä sosionomiopiskelijoita noin 50. Osallistujamäärää arvioidessa olimme liian optimistisia, koska alkuperäinen ajatus oli saada 150 maksavaa osallistujaa paikalle, mutta opettaja realisoi tilanteen 50:een. Tämä oli lähempänä totuutta. Yhteensä osallistujia oli n. 91 henkilöä. Opiskelijoiden tarkkaa lukumäärää emme tiedä.

TAULUKKO 3. Osallistujat

<i>Ammattiryhmä</i>	<i>Lukumäärä/hlö</i>	<i>Organisaatio</i>
Koulunkäyntiavustaja	6	Peruskoulu
Opettaja	6	Peruskoulu
Erytisopettaja	1	Peruskoulu
Kouluterveydenhoitaja	2	Terveyskeskus
Sosiaalityöntekijä	3	Lastensuojelu
Ls-työntekijä ohjaaja	6	Lastensuojelu
Perhetyöntekijä	2	Lastensuojelu
Lastentarhaopettaja	3	Päivähoito
Lähihoitajia	6	Päivähoito
Sijaisvanhempi	1	Yksityinen
Tukiperhe	2	Yksityinen
Psykiatrinen sairaanhoitaja	3	Terveyskeskus/K-P keskussairaala
Sosionomiopiskelijat	n.50	Keski-Pohjanmaan AMK
Yhteensä	n. 91	

Budjetti muokkautui sitä mukaa, kun osallistujia ilmoittautui. Varsinaista kustannuseurainta emme pystyneet tekemään, koska se tapahtui sisäisesti Centrian kautta. Toimistos sihteeri Arja Björkskog välitti osallistujalistan sekä tekemämme kustannusarvion koulutuspäivästä Talonpojankadulle. Mielestämme on huono, että emme saaneet seurata koko prosessia loppuun saakka. Se olisi ollut oppimisen kannalta oleellista. Nyt taloudenhoitajan näkökulma jää suppeaksi. Emme voi tietää, kuka on maksanut, milloin ja minne.

Selvitimme Hämäläisen ja Alamaan kanssa tätä monen käden kautta tapahtuvaa rahavirtaa, joka kuluttaa mielestämme turhaan työaika. Saimme selvitettyä syyskuussa 2009 lopullisen tuoton, joka oli 977 euroa (Liite 13). Talousarvion mukaan tuotto olisi pitänyt olla 1311 euroa. Eli budjetti heitti 334 euroa. Menot, joita emme osanneet huomioida, liittyivät työttömyysturvavakuutus-, sosiaaliturva- ja vakuutusmaksuihin sekä KVTEL- eli eläkemaksuihin. Opimme, että bruttopalkan päälle tulee laskea budjetissa sivukuluihin 23 %. Jos laskemme oman palkan tästä pois, emme olisi netonneet projektista mitään, riippuen siitä millä perusteella meidät olisi palkattu. Olisimmeko työskennelleet provisiopalkalla niin, että meille olisi maksettu koulutuspäivästä tietty prosenttiosuus? Itsenäisenä yrittäjänä tai kuukausipalkkalaisena koulutuspäiviä pitäisi järjestää paljon, jotta pystyisi elättämään itsensä ja firma pysyisi pystyssä.

6.8 Koulutuspäivän arviointia

Sosiaalipedagogiikka tuli esille Niemelän tavassa osallistaa yleisöä: ”Taikurikin saa voimansa yleisöltä”. Niemelä ei halunnut pitää luentoa monologina, vaan haastoi osallistujat innostumaan ja löytämään itse ratkaisuja omasta työarjestaan: ”Hoidetaan ongelma siellä, missä ne esiintyvät” (Niemelä 2009). Huolta voi ottaa puheeksi lasten ja nuorten kanssa monin eri keinoin. Koulutuspäivän aikana Niemelä otti yleisön lisäksi meidät mukaan toimintaan, ja me vastaavasti loimme kontaktin yleisöön. Niemelä oli yhteistyökumppanina meitä arvostava ja osallistava. Aluksi vastuuttaminen säikäytti, mutta olemme iloisia tasavertaisesta kumppanuudesta ja Sirkun luottamuksesta. Roolimme koulutuspäivässä oli isompi kuin olimme suunnitelleet, koska olimme ajatelleet olevamme pelkästään päivän järjestäjiä puitteiden ja toimivuuden kannalta. Sosiaalipedagoginen

työottemme näkyi projektissa innostamisena ja luontevana vuorovaikutuksena yhteistyökumppaneiden välillä. Koulutuspäivän tavoitteet tukivat sosiaalipedagogista näkemystä yhteisöllisestä kasvatuksesta. ”Yhteinen kieli, yhteinen ymmärrys” saavutetaan käytännön työvälineitä hyväksikäyttäen. Jotain ihmisten mieliin jäi selvästi kytämään. Seuraava sitaatti palautteesta kertoo paljon:

”Kiitoksia ajatuksia herättävästä koulutuksesta!”

Pääosin yleisön palautteet olivat myönteisiä. Luennoitsijan inhimillisyydestä ja samalla tasolla olemisesta sekä vahvasta vuorovaikutteisesta otteesta saimme positiivista palautetta yleisöltä. Palautteiden ja henkilökohtaisten keskustelujen perusteella osallistujat kokivat saavansa työhönsä konkreettisia työvälineitä. Havaintojemme perusteella tyytyväisyys ja innostus loistivat ihmisten silmistä ja aistittavissa oli hyvä ilmapiiri.

TAULUKKO 4. Osallistujien arvio koulutuksesta

Mielipiteeni koulutustilaisuudesta		5	4	3	2	1	
Opetus oli	perusteellista		4.09				pintapuolista
Opetuksen sovellettavuus työhöni	hyvä		4.25				huono
Jaettu materiaali	hyvä			3.76			huono
Asioille oli aikaa	liikaa			3.63			liian vähän
Tilaisuuden pitopaikka	hyvä		4.29				huono
Järjestelyiden toimivuus	hyvä		4.40				huono
Osallistumiseni osoittautui	hyödylliseksi		4.32				hyödyttömäksi

Yhteistyö taiteen yksikön ja sosiaali- ja terveysalan yksikön kanssa herätti kiinnostusta taiteen yksikössä. Tätä yhteistyömuotoa kannattaisi jatkaa ja kehittää edelleen. Draaman käyttäminen on hyvä lisä asiakastyössä ja koulutuksessa sosiaalialalla. Mielestämme meidän vuosikurssimme koulutuksessa on käytetty vähän uusia menetelmiä. Ne täydentäisivät sosiaalipedagogista näkemystä. Erittäin harmillista on se, ettemme

videoineet näytelmiä, vaikka ajatus kävi mielessä! Se olisi ollut oiva lisä opinnäytetyön liitteisiin.

Draaman käyttäminen virittäjänä päivän aiheisiin sai erittäin paljon kiitosta yleisöltä ja yhteistyökumppaneilta. Alamaan palaute draamasta tuntui hyvälle. Hän ajatteli itse käyttävänsä ideaa hyväksi sivistyskeskuksen koulutuksissa. Yllättävä soraääni oli mielestämme tämä:

”Alkudramatisointi ei ehkä niin tarpeellinen. Työelämässä jo olevat; heillä on jo kaikenlaisia kokemuksia”.

6.9 Arvio omasta työskentelystä koulutuspäivän aikana

Päivän kuluessa meidän jännityksemme laukesi. Osaaminen ja varmuus lisääntyivät sekä luontevuus ja huumori astuivat kuvaan. Yleisö piti aktiivisesta roolistamme. Yhteenvedot saivat risuja ja ruusuja, mutta enemmistö koki niiden tuovan sisältöä päivään. Oppimisen näkökulmasta olisi ollut mielekästä saada tallennettua luentojen jälkeen tekemämme yhteenvedot. Ne olivat meille voimaannuttavia kokemus ja yleisökin antoi yhteenvedoista positiivista palautetta, joten olisi ollut hyödyllistä itse jälkeinpäin saada katsoa, mitä ja miten puhui.

”Kiva myös kun opinnäytetyöntekijät olivat itse aktiivisesti mukana eivätkä jääneet taustalle. Näki että oli paneuduttu aiheeseen ja päivän suunnitteluun ja kulkuun”

”Yhteenvedot hyvä idea, mutta oliko ne suunniteltu kunnolla?!”

”Välillä hämmensi laitteiden kanssa toimiminen ja vaikutti ettei luennoitsijakaan tiennyt miten ohjelma/ luennon kulku jatkuu eteenpäin. Tämä hämmensi myös kuulijan. Kokonaispaketti kuitenkin, hyvä ja toimiva.”

”Luennoitsija oli varsin ammattitaitoinen, ihmisläheinen, sosionomit olivat luontevia ja ”oppineita”.”

Koulutuspäivän onnistuminen oli vahvistava kokemus ja kulminoitui ajatukseen: minä osaan ja uskallan. Oma osaaminen tuli näkyväksi päivän aikana tilanteen haltuunottona luovasti ja tiedon soveltamisena luentojen yhteenvedoissa. Kykenimme asettamaan omat rajat ja löysimme piilevät voimavarat, muun muassa stressinhallintakeinot. Joustavuus

näkyi myös siinä, ettemme menneet orjallisesti päiväohjelman mukaan, vaan tilannekohtaisesti. Tämä näkyi myös rohkeutena ottaa tahtipuikko käsiin, jos tilanne niin vaati. Prosessin läpi eläminen toi varmuutta ja projektista ”syntyi” meidän näköisemme juttu. Halusimme käytännönläheisen koulutuspäivän ja sen me saimme.

Parityöskentely on ollut hyvää yhteistyön harjoittelua työelämää ajatellen. Teimme työnjakoa keskenämme joissakin asioissa, mutta suurimmaksi osaksi prosessi on eletty yhdessä. Tämä siksi, ettei kummallekaan jää aukkoja, ja tavoitteenamme oli yhteistyötaitojen harjoittaminen. Ajattelemme näkökulmien olevan laajempia, kun kaksi tarkastelee niitä täydentäen. Aikatauluista kiinni pitämisen tärkeys korostui, koska kahden eri elämäntilanteen yhteensovittaminen on haasteellista. Erialaisten työskentelytapojen oppiminen ja kompromissien tekeminen on ollut opettavaista. Eri tavat työskennellä on ollut rikkaus ja sen avulla on voinut avartaa omaa näkemystä ja päästä eroon jumiutuneista tavoista. On etu, että tunnemme toisemme riittävän hyvin.

Koulutuspäivän anti Niemelän osalta jäi meille hieman etäiseksi, koska meidän tuli keskittyä moneen asiaan. Ehkä se mitä yleisö ja me koimme ja opimme, poikkesivat toisistaan. Meidän rooliimme kuului tarkastella päivää kriittisesti toimivuuden ja kokonaisuuden kannalta, jotta osallistujat voisivat keskittyä päivän sisältöön häiriöttä. Uskomme koulutuspäivän parhaan oivalluksen olleen osallistujille ”pienin askelin” -teema lapsen auttamiseksi. Mitä isommat ongelmat ovat, sen pienemmin askelin täytyy edetä.

”Järjestelyt toimivat erinomaisesti, päivä sisällöllisesti hyvä”

”Hyvin organisoitu ja plussaa siitä että aikatauluista pidettiin kiinni”.

”Aamupäivä olisi ollut teoreettisemmin, ja käytännönläheistä asiaa tulla iltapäivästä. Aamupäivä olisi voinut olla tiiviimpi”.

Päivän aikana vastuunjako säilyi sovitulla tavalla. Luentojen yhteenvedot olimme sopineet niin, että aamupäivän hoitaa Elina ja iltapäivän Sanna. Luentojen aloitukset ja lopetukset jaoimme niin, että aloittaja myös lopetti. Näin tilanne pysyi koossa ja rakenne selkeänä. Ennen koulutuspäivää tajusimme, ettemme olleet maininneet missään koulutuksen olevan osa opinnäytetyötä. Mietimme, herättäisikö se yleisössä negatiivista reaktiota koulutuksen tasosta, vaikka meillä oli asiantuntija luennoimassa. Ehkä olisi ollut reilua mainita asiasta

mainoksessa. Palautteissa ei ollut viitteitä tästä. Yleisön kanssa oli mainio vuorovaikutus ja heistä aisti hyväksynnän.

7 KOKO PROJEKTIN ARVIOINTI

7.1 Projektin tausta-ajatus

Projektin perustan kokoaminen raporttiin teorian valossa oli hämmentävää. Oli huojentavaa huomata, että palaset loksahivat paikoilleen työtä tehdessä. Ongelmia tuotti lähinnä rajaaminen, koska innostuimme asioista ja oli paljon hyvää materiaalia tarjolla. Valitsimme opinnäyteyöme viitekehykseksi konstruktivismiin ja sosiaalipedagogiikan, koska ne ovat iso osa koulutusta ja liittyvät oleellisesti koulutuspäivän teemaan. Sosiaalipedagogiikan tavoitteita ovat voimaannuttaminen ja yhteisöllisyys, jotka palautteiden perusteella toteutuivat. Tausta-ajatuksena on koko matkan ollut lasten ja nuorten edun toteutuminen ja me näemme, että se toteutuu yhteistoiminnan kautta, jossa konstruoidaan sosiaalista todellisuutta.

Projektin perusta syntyivät ja syvenivät raportoinnin aikana. Suunnitteluvaiheessa emme osanneet kohdentaa ajatuksia kovin syvälle ja teoriaosuus oli jäsentämätöntä. Projektisuunnitelmassa nostimme esiin psykososiaaliset ongelmat ja käytännön työvälineet. Huomasimme, että emme olleet määritelleet pedagogista tavoitetta projektillämme. Ajatus kristallisoitui vasta koulutuspäivän jälkeen, kun ymmärsimme meidän ja Niemelän sosiaalipedagogisen työotteen. Koulutuspäivässä korostettiin sosiaalisia taitoja ja vuorovaikutusosaamisen merkitystä yhteisön voimavarana sosiaalipedagogiikan kautta. Näin pääsimme tuomaan esille sosionomin osaamista.

7.2 Suunnitelman arviointia

Pääosin projektisuunnitelma oli selkeä ja suuntaa-antava. Työskentelyn edetessä tuli muutoksia, ja suunnitelma täydentyi prosessin edetessä. Kaikkea ei voi ottaa ennalta huomioon. Oppimista tapahtui yllättävän paljon juuri ennustamattomuuden vuoksi. Tämä on projektityöskentelyn rikkaus. Teimme päätöksiä osittain oman ”hiljaisen tiedon” ja intuition perusteella. Sosionomikoulutuksen aikana opitut taidot tulivat testattua ja omalle osaamiselle löytyi arvo. Olemme kumpikin olleet järjestötoiminnassa aiemmin mukana,

joten projektissa työskentely on tuttua. Toisaalta otimme riskin ryhtyessämme tähän, koska aiemmin olemme olleet ”työrukkasia”, nyt roolimme oli ottaa vastuuta kaikesta. Pohjalla oli jo olemassa taitoja, joita pääsimme testaamaan ja vahvistamaan, mutta saimme mahdollisuuden oppia uutta.

Suunnitelmassa olimme tehneet riskianalyysin ja sen pohjalta varasuunnitelman, mikäli asiat eivät mene toivotulla tavalla. Suurimpina riskeinä pidimme sairastumista, yhteistyön kangertelua, liian vähäistä osallistujamäärää ja omaa osaamattomuutta erityisesti tietotekniikan saralla. Otimme tietoisesti riskin, ettemme pyytäneet Niemelän ehdottamaa oikeus- ja kriminaalipsykologi dosenttuuri Jaana Haapasaloa varaluennoitsijaksi. Luotimme, että Niemelä pääsee paikalle. Jälkeenpäin mietimme, että Haapasalo olisi täydentänyt kokonaisuutta mainiosti omalla erityisosaamisellaan. Hän olisi tuonut tärkeän lisän päivään valottamalla seurauksia, joita tapahtuu lapsille ja nuorille, ellei asioihin puututa ajoissa. Toisen luennoitsijan hankkiminen olisi kuormittanut Niemelää vähemmän: hänen palautteensa päivästä viittasi tähän.

Kun rakensimme päivän ohjelmaa, varmistimme luennoitsijalta onko ohjelmarunko ja aikataulutus kohdallaan ja annoimme hänelle mahdollisuuden esittää toivomuksia asian suhteen (liite 14). Sähköpostikeskustelussa näkyy hyvin valmistelujen työvaiheet varmistuksineen. Erään osallistujan palautteessa pidettiin hyvänä sitä, että oli vain yksi luennoitsija, joka tiesi asiansa. Vastaavasti joku oli sitä mieltä, että kouluttajalla tuntuivat asiat loppuvan kesken ja keskustelulle oli liikaa aikaa.

”Lapsi ja nuori tuen tarpeessa?” -koulutuspäivän nimenä herätti kysymyksen, olisiko ollut syytä rajata sisältö lapsiin. Millainen oli koulutuksen anti nuorten parissa työskenteleville? Emme tehneet erottelua siksi, koska halusimme tavoittaa laajemman ammattilaisten joukon. Jälkikäteen ajateltuna sisältö on sovellettavissa eikä palautteissa ollut viitteitä tähän suuntaan lukuun ottamatta yhtä kommenttia:

”On tärkeää aloittaa pienestä lapsesta ennaltaehkäisevä työ, mutta tänä päivänä on jo paljon ongelmaisia nuoria. Toinen koulutus mahdollisuus voisi olla kohdistettu vähän vanhempien ja nuorten kanssa toimiville. Olihan tässäkin nuoret otettu huomioon, mutta pääpaino oli nyt ehkä pienemmissä lapsissa”.

Ennen koulutuspäivää olimme epävarmoja, vastaako luennoitsija odotuksia, onko hän meidän tavoitteisiimme ja tarpeisiimme sopiva ja saako asiakas sitä, mitä tilaa. Koulutuspäivän tavoitteiksi olimme määritelleet lisätä tietoutta perheen psykososiaalisten ongelmien aiheuttamista muutoksista lapsen käytöksessä ja antaa käytännön työvälineitä sekä antaa vinkkejä lapsen tukemiseen hänen maailmastaan käsin. Mielestämme sisältö vastasi tavoitteita muilta osin, mutta aihe psykososiaalisten ongelmien aiheuttamat muutokset lapsen käytöksessä jäivät suppeaksi. Yksi osallistuja olisi halunnut enemmän käsiteltävän ratkaisuvaihtoehtoja ja konkreettisia elämän esimerkkejä ja toinen jäi kaipaamaan enemmän keinoja, millä tavalla lasta suojaavia tekijöitä voitaisiin lisätä voimaannuttamisen näkökulmasta. Onneksi draama paikkasi ja täydensi tavoitteita. Niemelä sivuutti teemoja ”Kenestä sitten pitäisi olla huolissaan?”-luennossa käsitellessään lasten keskushermostoperäisiä vaikeuksia. Suurimassa osassa palautteita käytännön läheisyys, konkreettiset vinkit, esimerkit sekä mahdollisuus keskusteluun ja tarpeellinen tieto arkikielellä olivat koulutuksen parasta antia:

”Käytännönläheisiä työmenetelmiä, ei pelkkää luennoimista. Aikaa oli pohdinnoille ja keskusteluille”.

7.3 Resurssit

Projektityöskentely oli iso ponnistus aikataulullisesti. Jäimme pohtimaan työelämän vaatimuksia monine päällekkäisine projekteineen ja kuinka niitä pystyy hallitsemaan. Nyt meillä oli mahdollisuus suunnitella tarkasti, mutta näin ei varmasti ole mahdollista työelämässä. Projektisuunnitelmaa tehdessämme tutustuimme projektin hallinnan teoreettiseen osuuteen. Huomasimme sen tärkeyden, koska ilman teorian tietoa projektisuunnitelman teko olisi voinut olla takkuista ja suurpiirteisempää. On keskeistä ymmärtää prosessin luonne. Projekti ei etene lineaarisesti.

Keskeneräisyyden sietäminen on taito, jota jouduimme opettelemaan. Tämä tarkoittaa sitä, että vaikka on sovittu, suunniteltu ja päätetty jotain, tilanne sanelee ehdot ja ratkaisu on tehtävä siinä hetkessä. Projektimme eteni suunnitelman mukaisesti ja tarkka suunnittelu oli kautta linjan meidän vahvuutemme. Opimme joustavuutta tilanteissa, jolloin suunnitelmasta piti poiketa. Hyvässä suunnitelmassa on myös pelivaraa. Prosessin mukana eläminen vaatii myös luottamusta siihen, että aika näyttää, mitä seuraavaksi tulee tehdä.

Tilan tuttuus toi varmuutta. Herää kysymys olisimmeko pärjänneet yhtä hyvin, jos vastaavanlainen päivä olisi järjestetty tilassa, jossa tekniikka ja tilat olisivat olleet vieraita.

Projektiimme tuli sellaisia elementtejä, joita emme olleet osanneet ajatella suunnitteluvaiheessa. Tarvitsimme lisäresursseja, joita emme huomioineet. Voimme pohtia, oliko tehtävämme muokata luennoitsijan materiaalit esityskuntoon. Toisaalta asiaa voi perustella oppimisen näkökulmasta. Saimme kokea, että tietotekniset taidot ovat hallussamme. Hyötynä näemme myös sen, että niiden muokkaaminen ajoi meidät sisään päivän teemoihin. Esteettinen osaaminen näkyi muun muassa pinkkinä teemana, josta saimme positiivista palautetta. Etikettiosaaminen näkyi projektissa alusta loppuun: miten lähestyä yhteistyökumppaneita, käytöstavat, muun muassa kättelyt, lounastaminen ja lahjat. Projektin lopettaminen ei jäänyt ilmaan, vaan halusimme loppuun saakka tiedottaa kumppaneita. Palautteet olivat piste yhteistyöllemme.

Koemme oman bisnesosaamisemme heikoksi ja se näkyi talousarviossa. Osasimme laatia talousarvion, mutta sen täyttä merkitystä emme osanneet nähdä. Tässä näkyy hyväntekijän ja diakonissan rooli sosiaalialalla, kun rahan ajatellaan olevan sivuseikka. Esimerkiksi emme ymmärtäneet missään vaiheessa tarkistaa Kasvatus- ja perheneuvontaliitto ry:n osallistumista Niemelän kustannuksiin. Projektisuunnitelmassamme kirjoitimme, että projektimme päätarkoitus ei ole tuottaa rahallista voittoa, vaan päivän ja koko projektin onnistuminen, tärkeän tiedon jakaminen kasvatus- ja opetusalan henkilöstölle, yhteistyökumppaneiden ja osallistujien tyytyväisyys sekä tiedon heijastuminen käytäntöön, ovat meille henkilökohtainen voitto. Toisaalta omalle työlle tulee laskea hinta ja muut kustannukset tulisi peittää koulutuspäivän osallistumismaksuista. Sen vuoksi yhteistyökumppanimme kannalta taloudellinen tuotto on tärkeää, koska Centrian toiminta ja tavoitteet pohjautuvat liiketoiminnan perusajatuksiin. Tästä näkökulmasta katsottuna ihanne on, että tuottoa tuli.

Pelko vähäisestä osallistujamäärästä haihtui, kun kuulimme tammikuussa 2009, että yksikkömme opettajat olivat kiinnostuneita osallistuttamaan oppilaita koulutuspäiväämme. Varasuunnitelmaamme kuului opiskelijoiden rekrytointi koulutuspäivään myönteisen profiilin säilyttämiseksi. Todellinen ja suunniteltu talousarvio olivat suhteessa toisiinsa aika lähellä. Saimme tuottoa koulutuspäivästä 977 euroa. Mielestämme rahallinen

lopputulos on hyvä lähdettyämme nollabudjetista. Olemme pettyneitä osallistujamäärään, koska laadullisesti koulutuspäivä oli hyvä, mainostamisen eteen nähtiin vaivaa ja koko prosessin eteen tehtiin paljon työtä. Ihanne olisi ollut 70 maksavaa osallistujaa.

7.4 Informaatio ja päätöksenteko

Tiedottaminen painottui miltei kokonaan sähköpostien varaan ja jälkikäteen ajateltuna puhelinkeskustelut olisivat olleet tarpeellisia. Puhelimitse saa kattavamman kuvan henkilön mielenliikkeistä. Puhelinkeskustelut olisivat voineet karsia sähköpostien määrää ja joitakin vääriä oletuksia sekä tulkintoja. Nykyään sähköpostit ovat oleellinen osa viestintää mutkattomuuden ansioista ja puhelimeen tarttuminen on kynnyks. Kokouksia pidimme kaksi, mutta epävirallisia tapaamisia oli säännöllisesti. Olimme aktiivisia informoinnin suhteen, sillä tiedotimme yhteistyökumppaneita usein ja pidimme heitä ajan tasalla.

Oppimispäiväkirjan epäsäännöllinen pitäminen on iso miinus projektissamme. Sen suhteen voimavarat loppuivat, koska asiat menivät eteenpäin rytinällä. Oppimamme ei ole kuitenkaan mennyt hukkaan, koska se näkyy kaikessa tuottamassamme materiaalissa epäsuorana oppimispäiväkirjana. Esimerkiksi alkuyhteydenotoista eri tahoille näkee, kuinka hahmottoman aihepiirimme oli alussa. Koulutuspäivän sisältö selkiytyi sitä mukaa, kun pidimme palavereja ja sähköpostikokouksia. Säännöllisen oppimispäiväkirjan pitäminen yksissä kansissa olisi auttanut näkemään projektin ja oppimisen prosessin paremmin ja raportointi olisi helpottunut. Olemme tallettaneet kaikki tiedostot, sähköpostit ja käsintehtyt muistiinpanot, joissa osaamisen lisääntyminen tulee näkyväksi. Näihin palatessa kehityksen näkee, mutta palaaminen näihin on työlästä raportoinnissa.

Mietimme ohjauksen hyödyntämistä prosessin alkuvaiheen aikana. Hyödynsimmekö sitä riittävästi? Opinnäytetyön etupainotteisuuden vuoksi olimme omatoimisia, emmekä ymmärtäneet hakea ohjausta, koska tilanne vaati toimintaa ja päätöksentekoa. Ymmärrämme nyt, että projektisuunnitelmaa tehdessä olisi ollut hyvä hakea ohjausta, koska suunnitelmalla on iso merkitys raporttia tehdessä. Emme pidä projektisuunnitelmaamme huonona, mutta raportointivaiheen työläyttä olisi voinut vähentää tiiviimmällä alkuohjauksella.

8 POHDINTA

Sosionomi tarvitsee työssään projektinhallinnan taitoja, sillä nykyinen työelämä on hyvin projektikeskeistä. Nyky-yhteiskuntaa onkin kutsuttu projektiyhteiskunnaksi (Kettunen 2003, 15). Vaikka emme työllistyisi varsinaisesti projekteihin, projektinhallintataitoja tarvitaan. Monet työpaikat ovat sidoksissa erilaisiin hankkeisiin, koska ne täydentävät työtehtäviä ja työnkuvaa. Tavoitteenamme oli oppia projektin hallintaa eri vaiheineen. Tämän tyyppinen kertaluonteinen projekti opinnäytetyönä palveli tässä elämänvaiheessa. Tulevaisuudessa kuitenkin olisi syytä haastaa itsensä ja tarttua tutkimustyyppiseen opinnäytetyöhön. Se opettaisi toisenlaisia tarvittavia taitoja, esimerkiksi aineiston analysointia ja tietotekniikan monipuolisempaa käyttöä. Nyt muun muassa SPSS jäi harmaaksi alueeksi. Toisaalta opimme taitoja, esimerkiksi verkostoitumista, joka ei ole tyypillistä tutkimukselle. Esimerkiksi työharjoittelupaikan hyödyntäminen osoitti strategisen ajattelun osaamista markkinoinnin ja verkottumisen osalta.

Sosionomi (AMK) –tutkinnon kompetenssit ovat sosiaalialan eettinen, yhteisöllinen ja asiakastyön osaaminen, palvelujärjestelmäosaaminen, yhteiskunnallinen analyysitaito, reflektiivinen kehittämis- ja johtamisosaaminen sekä yhteiskunnallinen vaikuttaminen. (sosiaaliportti.fi). Seuraavaksi tarkastelemme, mitkä osaamisalueet eritoten korostuivat projektissa. Siinä näkyivät asiakastyön osaaminen, joka tuli ilmi verkostotyön osaamisena sekä koulutuspäivän osallistujien tarpeisiin vastaamisena koulutuspäivän sisällön ja tavoitteiden kautta. Asiakastyön osaaminen ja yhteisöllinen osaaminen todentuivat sosiaalipedagogiikan ja dialogin avulla ”osallistamisena” ja vuorovaikutuksella yleisön kanssa. Yhteisöllisyyttä vahvistaa ajatus yhteisestä kielestä ja ymmärryksestä kasvattajien kesken. Ajatteleme sen avulla olevan mahdollista purkaa epätasa-arvoa tuottavia rakenteita. Yhteiskunnallinen analyysitaito ja vaikuttaminen näkyivät ajankohtaisiin tapahtumiin, muun muassa koulutragedioihin, tarttumisenä ja pyrkimyksenä vastata kasvattajien hätään koulutuksen sisältöjen avulla. Tavoitteena oli antaa tapahtumaan osallistujille työvälineitä lasten ja nuorten auttamiseksi sekä lisätä tietoutta, miten tukea lasta ja nuorta, kun perheissä on psykososiaalisia vaikeuksia.

Reflektiivinen kehittämis- ja johtamisosaaminen näkyi projektissa kriittisenä työvaiheiden tarkasteluna ja tutkivana työotteena, jonka avulla loimme projektiin uutta tietoa miettimällä

muun muassa tausta-ajatusta sekä sopivia teoreettisia näkökulmia. Halusimme sisällöllisesti käytännönläheisellä koulutuksella tuottaa kasvattajille vaihtoehtoisia kasvatus- ja ajattelutapoja kohdata asiakkaita. Johtamisosaaminen näkyi asioiden selvittämisenä, yhteistyökumppaneiden etsintänä ja työn vastuualueiden jakamisena. Se näkyi myös tiedottamisessa, jonka osalta olimme kiinnipitäviä ja aloitteellisia suhteessa yhteistyökumppaneihin. Moniammatillinen yhteistyö toteutui projektissa organisaatio- ja osallistujatasolla. Saimme yhteistyökumppanit ja osallistajat aktivoitua sekä innostumaan ideastamme. Sosiaalialan eettinen osaaminen ja palvelujärjestelmän osaaminen näkyivät myös projektissa. Eettinen osaaminen on koulutuksen myötä kasvanut osaksi omaa toimintaamme. Kykenimme ottamaan huomioon yksilöiden ainutkertaisuuden muun muassa erilaisten työskentelytapojen hyväksymisenä.

Saimme huomata käytännössä, kuinka sosionomikoulutus valmentaa ja valmistaa suullisten sekä kirjallisten tiivistelmien tekoon. Hämmästyimme itsekkin omaa osaamistamme, joka tuli esiin esimerkiksi luentojen yhteenvetojen ja asiakirjojen laadinnan myötä. Tässä todentui PBL-oppimistyylin yksi etu. Opintojen loppuvaiheessa ammatillisen kasvun voi huomata varmuutena. Hallinta, pystyvyys ja mielekkyys syntyivät tunteesta ja ymmärryksestä, mihin voimme vaikuttaa ja mihin emme. Opimme luottamaan toisiinsa ja ymmärtämään, että jokaisella on vastuu työstään ja tuloksistaan. Ei voi mennä muiden tontille, mutta tarvittaessa voi olla tukena. Työssäjaksamisen näkökulmasta on tärkeää huomata rajaamisen merkitys. Oman osaamisen arvostaminen ja käyttöönotto oikea-aikaisesti, mutta myös osaamattomuuden tunnustaminen, ovat osa vahvaa ammatti-identiteettiä ja moniammatillisen yhteistyön voima.

Opetuksessamme voisi hyödyntää enemmän ulkopuolisia kouluttajia. Heillä on näkemystä ja tuoretta tietoa käytännöstä. He toisivat myös vaihtelua opiskeluarkeen. Toki ymmärrämme raharesurssit. Luennot vahvistaisivat ammattiympäystä, antaisivat suuntaa tulevalle uralle ja innostaisivat oppimaan lisää sekä kasvattaisivat oman alan arvostusta. Urapolkua olisi mahdollista hahmottaa sitä kautta ja asettaa itselle tavoitteita oman ammatti-identiteetin kehittämiseen. Asiantuntijakoulutukset lisääisivät ymmärrystä ja vahvistaisivat jo opittua ilmiöistä, joita opinnoissa käydään läpi. Tätä kautta olisi mahdollista kokea oppimisen iloa ja imua. Kehitettävää olisi myös kiinnittää koulutuksessamme huomiota, kuinka tehdään projektiopinnäytetyötä. Koulutuksemme aikana opinnäytetyöhön liittyvät luennot painottuivat enemmän tutkimusten tekemiseen.

Projektiopinnäytetyön tekemisen monisäikeisyys oli innostavaa, antoisaa, mielekästä ja opettavaista. Voimme suositella muille tämänkaltaista työskentelyä vaihtoehtona tutkimustyyppiselle opinnäytetyölle. Tätä kautta on luonnollista verkostoitua ja tehdä itseään tunnetuksi ammattilaisille. Näemme rikkautena projektityöskentelyn monipuolisuuden valinnanvapauksineen. Ajoittainen hektisyys oli viehättävää organisointikyvyn ansiosta. Projektityö haastaa tekijänsä testaamaan monenlaisia taitoja. Halusimme korostaa sosiaalisia taitoja ja vuorovaikutusosaamisen merkitystä yhteisön voimavarana sosiaalipedagogiikan kautta. Käytännön työvälineiden merkitys työssä on edesauttaa puheeksiottoa, mutta ennen kaikkea lapsen tulee luoda luottamus. Aikuisen tulee olla helposti lähestyttävä.

Lähteet:

Kettunen, S. 2003. Onnistu projektissa. WSOY.

Kokkonen, M. 2005. Pikkuaikuisia, näkymättömiä lapsia ja nuoria kapinallisia. 11–12-vuotiaiden käsityksiä lasten henkisestä pahoinvoinnista ja siitä selviytymisestä Kasvatustieteen pro gradu-tutkielma. Opettajankoulutuslaitos. Jyväskylän yliopisto.

Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Muutoksen pedagogiikka. Tampere: Vastapaino.

Niemelä, S. 2009. Lapsi ja nuori tuen tarpeessa? Centrian täydennyskoulutuspäivä 21.4.2009. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö

Niemelä, S. & Kääriäinen, A. 2008. Millan isä ja äiti eroavat – miten lasta voi auttaa vanhempien erotessa. Suomen kasvatus- ja perheneuvontaliitto ry. Helsinki: Hakapaino Oy.

Niemelä, S. & Pennola, T. 2000. Pienilläkin padoilla on korvat. Suomen kasvatus- ja perheneuvontaliitto ry. Helsinki: Yliopistopaino.

Pelin, R. 1990. Projektin suunnittelu ja ohjaus. Espoo: Weilin+Göös.

Pihlaja, J. 2004. Kasvatusta tutkimaan ideakirja harjoitustöiden ja tutkielmien tekijöille. Porvoo, Helsinki, Juva: WSOY.

Semi, E. 2006. Sosiaalialan ja sosiaalipedagogiikan yhteys ammattikorkeakoulujen sosiaalialan koulutusohjelmissa. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja. Helsinki: A, Tutkimuksia 13.

Tupola, Sarimari. 2009. Pienten lasten kaltoinkohtelu. Lastenlääkärin näkökulma. Luentomateriaalit. Ensi- ja turvakotien liitto ry:n koulutus Vauvana elämä alkaa 11.5.2009. Kokkola.

Centria. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. Tutkimus-, kehitys- ja täydennyskoulutusyksikkö. www.centria.fi

Sosionomin kompetenssit. 2009. WWW-dokumentti saatavissa:

[http://www.sosiaaliportti.fi/fi-](http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/sosiaalialanamkverkosto/sosiaaliala_ammattikorkeakouluissa/sosionomi_amk_tutkinto/ects_kompetenssit/)

[FI/sosiaalialanamkverkosto/sosiaaliala_ammattikorkeakouluissa/sosionomi_amk_tutkinto/ects_kompetenssit/](http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/sosiaalialanamkverkosto/sosiaaliala_ammattikorkeakouluissa/sosionomi_amk_tutkinto/ects_kompetenssit/) Luettu 29.10.2009

Elina Kiviniemi & Sanna Mård

PROJEKTISUUNNITELMA

Koulutuspäivä kasvattajille 21.4.2009

KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Marraskuu 2008

SISÄLTÖ

1	PROJEKTI.....	3
1.1	Johdanto ja tausta	3
1.2	Tavoitteet.....	4
1.3	Kuvaus.....	5
2	PROJEKTIN TOTEUTUSSUUNNITELMA	7
2.1	Tehtäväluettelo ja kuvaukset	7
2.2	Aikataulu	7
2.3	Resurssit	7
2.4	Ongelmakartoitus	8
3	PROJEKTIN ORGANISAATIO	9
4	KOULUTUSPÄIVÄ	10
5	PROJEKTIN BUDJETTI.....	11
5.1	Alustava kustannusarvio.....	11
5.2	Kustannusseuranta.....	11
6	INFORMAATIO JA PÄÄTÖKSENTEKO	12
6.1	Kokouskäytäntö.....	12
6.2	Tiedottaminen.....	12
6.3	Raportointi.....	13
7	POHDINTA.....	14

1 PROJEKTI

1.1 Johdanto ja tausta

Opinnäytetyömme piti alun perin olla tutkimustyyppinen, jonka tuli kohdentua suoraan koulumaailmaan. Opettajamme innostamana opinnäytetyömme muuttui projektiksi. Päätimme järjestää koulutuspäivän, joka suunnataan opetus- ja kasvatusalan ammattilaisille, näin ollen kohdejoukkomme kasvoi. Lisäksi kutsumme koulutukseen neuvoloiden työntekijät sekä kaikki lasten, nuorten ja perheiden parissa työskentelevät. Ajan henkeen kuuluu nykyään moniasiantuntijuuden korostaminen sosiaali- ja terveysalalla ja siksi haluamme kohdejoukon koostuvan mahdollisimman moniammatillisesta ryhmästä. Näin koulutuspäivän anti ulottuu laajalti. Yhteinen kieli ja jaettu ymmärrys helpottaa eri asiantuntijoiden yhteistyötä. Tausta-ajatuksena on koko matkan ollut lasten ja nuorten edun toteutuminen sekä koulun ja kodin yhteistyö. (LSL 417/2007; OPH 5/420/2002).

Järjestämällä koulutuspäivän opetus- ja kasvatusalan ammattilaisille tavoitteenamme on lisätä tietoutta miten tukea lasta, kun perheessä on psykososiaalisia vaikeuksia, muun muassa vanhempien mielenterveys- tai päihdeongelmia. Ajatuksena on tarjota käytännön työvälineitä lasten auttamiseksi. On tärkeää, että kasvattajilla on taito nähdä oireet ja tunnusmerkit lapsen tai nuoren muuttuvassa käytöksessä sekä tukea heidän hyvinvointiaan.

Kun kasvattajille tarjotaan työvälineitä kohtaamistilanteisiin, he oppivat tukemaan lapsen positiivista mielenterveyttä. Lasten ja nuorten psykologi Sirkku Niemelän mukaan lasta suojaavia tekijöitä ovat arjen eheytyminen ja ikätasolle saattaminen. Kun perheessä on psykososiaalisia vaikeuksia, lapsi joutuu helposti ottamaan vastuuta asioista, jotka eivät ole hänen ikätasolleen sopivia. Ajattelemmekin koulutuksen kasvattavan yhteistä ymmärrystä lapsen näkökulmasta käsittää perheen vastoinikäymisiä, antavan lisäpontta kodin ja koulun yhteistyölle sekä lisäävän työssä jaksamista. Ymmärryksen lisääntyminen haasteellisista kohtaamisista helpottaa kasvattajien työtä ja auttaa tunnistamaan oireilevia lapsia. Käytännön työvälineet tarkoittavat varhaisen puuttumisen keinoja.

Yhteiskunnallisella tasolla kodin ja koulun kasvatusvastuun jakaminen on herättänyt paljon keskustelua. Opettajat kokevat koulutuksensa riittämättömäksi perhetyön saralta. Opettajien mielestä he saavat vähän tietoa yhteistyöstä vanhempien kanssa opintojensa aikana (Järvinen, T. 2005). He joutuvat painimaan opettamisen lisäksi erilaisten sosiaalisten ongelmien parissa. Kirja Elämä koettelee, tuki kannattelee sisältää artikkelin Kouluyhteisön hyvinvointiin liittyviä kysymyksistä. Artikkelissa viitataan tutkimukseen, jonka mukaan opettajien koulutukseen tarvitaan muun muassa enemmän huomiota oppilaiden syrjäytymisen ehkäisyyn, erityisongelmien tunnistamiseen ja valmiuksia toisen ihmisen kohtaamiseen. Resurssipula vaivaa ajallisesti ja tukemisen keinot ovat riittämättömät. Työssä vaaditaan aiempaa enemmän vuorovaikutusosaamista. Keskeistä on myös itsetuntemuksen kehittäminen, joka on tärkeää työssä jaksamisen kannalta. Yleinen keskustelu lasten ja nuorten hyvinvoinnin puutteesta, mm. Jokelan tragedian ohella, herätti meidät huomaamaan, kuinka paljon kasvattajat tarvitsevat tukea. Myös artikkelin kautta alkoi hahmottua koulutuspäivän tarve, sen sisältö ja ymmärsimme asian ajankohtaisuuden. Halusimme tehdä asian eteen jotain todellista.

Toivomme, että koulutus lisää rohkeutta puuttua asioihin. Ideaaliajatus olisi, että yhteiskuntaluokkaan katsomatta perheen ongelmista uskallettaisiin alkaa puhua niiden oikeilla nimillä. Vaikkakin opettajien työn monipuolisuus ja vaativuus nyky-yhteiskunnassa on ollut paljon esillä, ajattelemmekin koulutuksen tarpeen koskettavan kaikkia kasvattajia. Projektimme kohderyhmänä ovat opetushenkilöstön lisäksi kaikki ammattilaiset, jotka työskentelevät lasten ja nuorten parissa.

1.2 Tavoitteet

Opinnäytetyöprojektimme on kaksiosainen. Se koostuu projektin prosessin kuvaamisesta sekä varsinaisesta koulutuspäivän järjestämisestä. Tavoitteemme on oppia käytännön kautta projektin hallintaa eli ohjausta ja toteutusta sekä ymmärtää prosessia ja sen eri vaiheisiin kuuluvia riippuvuussuhteita sekä yhteistyötaitojen harjaannuttaminen käytännön tasolla.

Risto Peliniä(1990) mukailten projektimme toimeenpano, valvonta ja arviointi, päättäminen ja raportointi sisältävät muun muassa seuraavia asioita:

- ideointi ja suunnittelu
- yhteistyökumppaneiden etsintä
- neuvottelu - ja kokoustaidot
- tiedottaminen
- budjetointi
- sopimusten ja lomakkeiden laadinta, tehtävien jako
- markkinointi ja myynti, kaupallinen näkemys
- tietotekninen osaaminen
- yleisten projektikäsitteiden oppiminen

Näitä taitoja sosionomi tulee tarvitsemaan oleellisesti työelämässä, sillä nykyinen työelämä on hyvin projektikeskeistä. Vaikka emme työllistyisi varsinaisesti projekteihin valmistuttuamme, projektinhallintataitoja tarvitaan. Monet työpaikat ovat sidoksissa erilaisiin hankkeisiin.

1.3 Kuvaus

Järjestämme kokopäiväkoulutuksen opetus- ja kasvatustalon ammattilaisille 21.4.2009 Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystalon yksikön auditoriossa. Yhteistyökumppanimme toteutuksessa ovat Kokkolan sivistyskeskuksen vs. koulutuspäällikkö Suvi Alamaa ja Centrian koulutussuunnittelija Niina Hämäläinen. Koulutuspäivään tulee luennoimaan lasten ja nuorten psykologi Sirkku Niemelä Jyväskylästä. Lastensuojelun erityisosaamisen keskus, Pesäpuu ry, tulee esittelemään ja myymään tuotteitaan.

Centrian rooli projektissamme on toimia mainontaväylänä ja tarjota puitteet. Lisäksi Centrian Niina Hämäläinen on projektin konsultti. Kokkolan kaupungin sivistyskeskuksen vs. koulutuspäällikkö Suvi Alamaa tiedottaa varhaiskasvatus- ja opetushenkilöstöä täydennyskoulutuksen mahdollisuudesta. Suomen Kasvatus- ja perheneuvontaliitto ry tukee projekti

amme osallistuen Sirkku Niemelän kustannuksiin. Pesäpuu ry:n rooli on tarjota käytännön työvälineitä ammattilaisille ja sponsoroi aamukahvit koulutuspäivään osallistujille.

2 PROJEKTIN TOTEUTUSSUUNNITELMA

2.1 Tehtäväluettelo ja kuvaukset

Olemme kutsuneet Niina Hämäläisen ja Suvi Alamaan ensimmäiseen viralliseen palaveriin 8.12.2009, jossa esittelemme projektisuunnitelmamme, alustavan budjetin sekä selvitämme roolit ja tehtäväjaot. Kokouspöytäkirjan pohjalta laaditaan myöhemmin sopimukset ja tarvittavat asiakirjat. Kokouksen esityslista lähetetään ennen kokousta kaikille osallistujille. (Kts. liite 1.)

2.2 Aikataulu

Projekti on aloitettu virallisesti 1.9.2008. Tätä ennen haeskelimme aihepiiriä ja teimme tarvekartoitusta marraskuussa 2007 tapaamalla muun muassa koulukuraattoreja Jarmo Vähä-Ruonaa ja Päivi Kaustista. Opinnäytetyömme piti alun perin olla tutkimustyyppinen, mutta tutkimus suoraan koulumaailmaan kariutui meistä johtumattomista syistä. Opinnäytetyön herätteinä luimme kirjallisuutta, artikkeleja ja tutkimuksia lasten ja nuorten hyvinvoinnista, (mm. Pisa- tutkimus sekä kouluterveyskysely) sekä katsoimme televisiosta ajankohtaisohjelmia. Projektin tulevat vaiheet kuvataan aikajanalla. (kts. liite 2.)

2.3 Resurssit

Resurssisuunnittelu on olennainen osa projektinhallintaa. Pyrimme mahdollisimman hyvällä aikataulusuunnittelulla käyttämään resursseja tasaisesti välttääksemme liiallista kuormitusta. Se edellyttää aikatauluista kiinnipitämistä. Suunnittelussa on hyvä muistaa pelivara. Kaksiosainen projekti vaatii meiltä tekijöiltä vastuuta omasta työstämme ja myös riittävää sekä säännöllistä tiedottamista yhteistyökumppaneillemme. Kokouksia on hyvä pitää tasaisin väliajoin, jotta projektinhallinta ja valvonta toteutuvat. Näin säästyään turhilta olettamuksilta ja väärinkäsityksiltä.

Resurssit jaetaan neljään pääluokkaan: raha, henkilöstö, koneet ja materiaalit (Pelin 1990,142). Meidän projektissa painottuu henkilöstöresurssit mm. aikataulujen yhteensovittamisena. Käytännössä meillä ei ole raharesursseja. Lähemme liikkeelle nollabudjetista. Projektimme päätarkoitus ei ole tuottaa rahallista voittoa, vaan päivän ja koko projektin onnistuminen, tärkeän tiedon jakaminen kasvatus- ja opetusalan henkilöstölle, yhteistyökumppaneiden ja osallistujien tyytyväisyys sekä tiedon heijastuminen käytäntöön, ovat meille henkilökohtainen voitto. Toisaalta omalle työlle tulee laskea hinta sekä muut kustannukset tulisi peittää koulutuspäivän osallistumismaksuista. Sen vuoksi yhteistyökumppanimme kannalta taloudellinen tuotto on tärkeää, koska Centrian toiminta ja tavoitteet pohjautuvat liiketoiminnan perusajatuksiin. Tästä näkökulmasta katsottuna ihanne on, että tuottoa tulisi.

2.4 Ongelmakartoitus

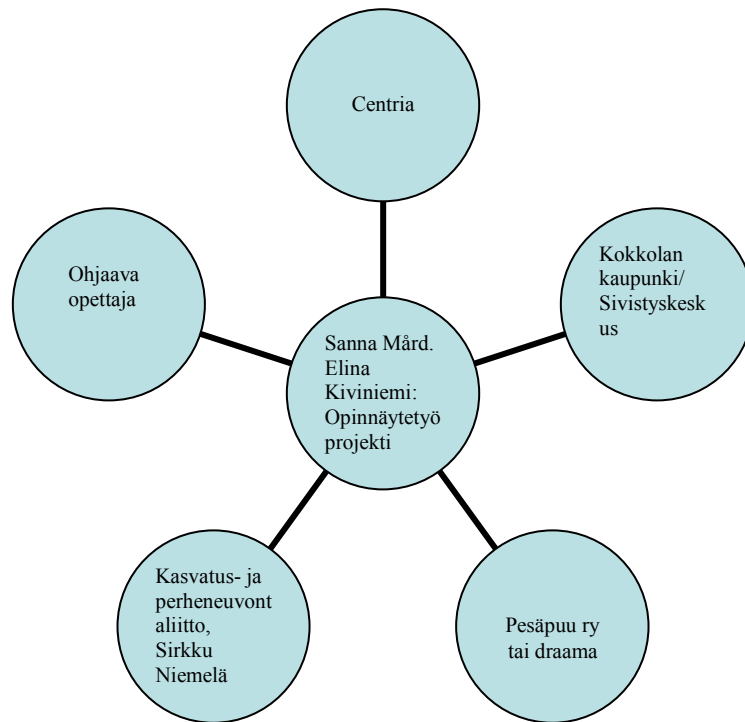
Varsinaisen koulutuspäivän mahdolliset riskit ja varasuunnitelma:

- Sairastumiset (me → vastuu) varaluennointsija?
- Osallistujia liian vähän → miten saada kasvatus- ja opetusalan henkilöstöä innostumaan? Tiedottamisen ja markkinoinnin tärkeys korostuu. Myönteisen profiilin ylläpitämiseksi osallistujiksi rekrytoidaan opiskelijoita, jotta sali ei olisi tyhjä.
- Tuote-esittelijäksi joku toinen (esimerkiksi Suomen kasvatus- ja perheneuvontaliitto), jos Pesäpuu ry ei pääse. Pidämme tuote-esittelyä välttämättömänä koulutuspäivän elävöittäjänä.
- yhteistyö draamaryhmän kanssa voi kangerrella → yhteydenpito oleellista

Projektiin liittyvät mahdolliset riskit ja varasuunnitelma:

- Organisaatiotason riskit: tehtävien jako ja roolit sekaantuvat → laadittava tarkka tehtävälista
- Tiimityöskentelyn ongelmat → asioista puhuminen ja omasta hyvinvoinnista huolehtiminen
- Kokouksien toimivuus: pikkuasioihin juuttuminen, keskustelun rönsyileminen
- Know-how:n puute: tietotekninen osaaminen, kaupallisen osaamisen puute (webbol, raportointi)
- Sairastuminen → toinen ottaa vastuun

3 PROJEKTIN ORGANISAATIO



Kaavio 1: Yhteistyökumppanit

Projektiorganisaatiomme näkyy yllä olevassa kaaviossa. Tarkempi kuvaus organisaatiosta tehdään myöhemmin.

4 KOULUTUSPÄIVÄ

Koulutuspäivän ohjelmasta ja mainoksesta (liite 3.) ilmenee päivän sisältö, tavoitteet ja kohderyhmä. Yhteistyökumppaneiden näkökulmasta katsottuna ohjelma ja mainos ovat koko projektimme oleellisin vaihe. Heidän rooli liittyy pitkälti mainontaan. Meille koulutuspäivä on erittäin tärkeä osa kokonaisuutta, mutta koko projektia ajatellen päivä on vain yksi osa opinnäytetyötä. Huomamme jo tässä vaiheessa työskentelyämme, kuinka monia tulee hoidettavaksi riippumatta aikajanasta ja tarkasta suunnittelusta huolimatta. Projekti etenee luonnollisesti omalla painollaan, eikä kaikkea osaa etukäteen ottaa huomioon. Suunnitelman runko toimii ohjenuorana ja auttaa näkemään mihin tulee tarttua seuraavaksi. Työ etenee sykäyksittäin. Näkymätön työ tulee näkyväksi tehtävälisterien kautta.(liite4.)

5 PROJEKTIN BUDJETTI

5.1 Alustava kustannusarvio

(kts. liite 5.)

5.2 Kustannusseuranta

Webropolin kautta seuraamme osallistujien ilmoittautumisia koulutuspäivään. Saamme webropol-tunnukset Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun IT-suunnittelija Jukka Uusimäeltä ja luomme sinne oman käyttäjätilin. Osallistujien ilmoittautumisten seuranta on oleellista, jotta voimme kiinnittää huomiota mainontaan. Jos näyttää, että osallistumisia tulee vähän, mainontaa täytyy tehdä aggressiivisemmin. Meidän osalta tämä tarkoittaa sitä, että muistutamme Niinaa ja Suvia vastuusta mainosten uudelleen jakelusta.

6 INFORMAATIO JA PÄÄTÖKSENTEKO

6.1 Kokouskäytäntö

Kutsumme kokouksen koolle aika-ajoin. Ennen kokouksia osallistujille lähetetään sähköpostitse esityslista. Kokouksesta tehdyt päätökset kirjataan pöytäkirjaan, jotka lähetetään tarkastettavaksi asianomaisille. Kirjaaminen on tärkeää, jotta voidaan palata sovittuihin asioihin, joita on paljon. Pyrimme välttämään näin väärinkäsityksiä ja inhimillisiä unohduksia.

6.2 Tiedottaminen

Pidämme tiedottamista tärkeänä ja toimimme tavoitteellisesti sen suhteen. Sisäinen tiedottaminen tarkoittaa projektissamme tiedottamista, joka tapahtuu meidän, Niina Hämäläisen, Suvi Alamaan ja opinnäytetyötä ohjaavan opettajan välillä.

Ulkoinen tiedotus tarkoittaa Centrian kautta koulutuspäivästä markkinointia. Suvi Alamaa informoi täydennyskoulutusmahdollisuudesta muun muassa Sivistystoimeen ja Perusturvaan. Ulkoinen tiedotus kattaa myös Pesäpuu ry:n, Suomen Kasvatus- ja perheneuvontaliiton ry:n kouluttajan Sirkku Niemelän sekä Esittävän taiteen yksikön draamaryhmän.

Sisäinen ja ulkoinen tiedottaminen sisältää seuraavia elementtejä: pääosin sähköpostitse ja kasvokkain. Markkinoinnin lisäksi ilmoitamme koulutuksesta Centrian sivujen ja koulun ”ajankohtaista” -palstan kautta. Kontrollia ja raportointia tapahtuu projektipäiväkirjan avulla. Säilytämme kaikki sähköpostit ja kokouksien pöytäkirjat sekä muut asiakirjat.

Meidän lähtökohta tiedottamisessa ja vuorovaikutuksessa on kunnioittava, asiallinen, tilaa jättävä, sovitteleva sekä toisten mielipiteille ja ideoille avoin. Luotamme muiden ammattitaitoon, osaamiseen ja substanssialueeseen. Tämä on työelämässä tärkeää ymmärtää. Jokaisella on ”oma tontti hoidettavana”.

6.3 Raportointi

Projektin hallintaan kuuluu olennaisesti raportointi. Teemme alku-, väli- ja loppuraportit. Alkuraportti on projektisuunnitelmamme, väliraportteja ovat kokoukset ja loppuraportti saakäyksen koulutuspäivästä, jolloin pääsemme analysoimaan kokonaisuutta. Lopullinen raportti on meidän koko projektiprosessimme eli opinnäytetyömme. Raportointia syntyy siis koko ajan. Alku-, väli- ja loppuraportit ovat keino hallita ja seurata sekä selkiyttää projektia. Keräämme palautetta toiminnastamme kaikilta yhteistyökumppaneiltamme sekä koulutuspäivään osallistujilta. (liite 6.) Reflekoimme näiden kautta onnistumisiamme ja kehittämistarpeitamme.

7 POHDINTA

Projektisuunnitelmaa tehdessämme olemme tutustuneet projektin hallinnan teoreettiseen osuuteen. Huomaamme sen tärkeyden, koska ilman teoriatietoa projektisuunnitelman teko olisi ollut takkuista ja suurpiirteisempää. Teorian ymmärtäminen on tärkeä ja vankka pohja projektillemme! On keskeistä ymmärtää prosessin luonne, tehtävien päällekkäisyys ja limittäisyys. Projekti ei etene lineaarisesti. Keskeneräisyyden sietäminen on taito, jota joudumme opettelemaan. Tämä tarkoittaa sitä, että vaikka on sovittu ja päätetty jotain, siihen ei voi tuudittautua, vaan aina on oltava varasuunnitelma. On etu, että tunnemme toisemme riittävän hyvin.

Projektisuunnitelman laatiminen on ollut hyvää yhteistyön harjoittelua. Aikatauluista kiinni pitämisen tärkeys korostuu, koska kahden eri elämäntilanteen yhteensovittaminen on haasteellista. On ollut ilo huomata, että olemme kumpikin samanlaisia ”pilkunviilaajia” työskentelytavoissamme. Tämä voi toki olla myös sudenkuoppa: raportti voi laajeta, kun sokeudumme ja ihastumme omaan tekstiimme. Rajaaminen on yksi haasteemme. Tämä tarkoittaa sitä, että osaamme luottaa, että asiat etenevät myös omalla painollaan, ”on aika tehdä ja on aika odottaa”. Olemme ymmärtäneet syklin omaisen prosessin luonteen.

Olemme iloisia huomatessamme, kuinka Sosiaalialan tapahtuma tukee omaa projektiamme. Sitä järjestäessämme opimme sellaisia taitoja, joista huomaamme jo nyt olevan paljon hyötyä. Esimerkiksi Sosiaalialan tapahtuman talousryhmässä laadimme budjetin Excel- taulukkoon, joka helpotti työtämme. Kynnys on madaltunut tietoteknisten taitojen hyödyntämiseen.

Projektin aikana haluamme selvittää itsellemme opettajamme lausahduksen: ”Riittävätkö kasvatuksen areenassa pedagogiset taidot vai tarvitaanko siellä laajempaa sosiaalista osaamista?”. Uteliaana jäämme odottamaan, nouseeko tämä esille koulutuspäivän aikana!

Lähteet:

Järvinen, T. 2005. Kodin ja koulun välinen yhteistyö luokanopettajan näkökulmasta. Helsingin avoin yliopisto.. Kasvatustieteen laitos, proseminarityö. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.avoin.helsinki.fi/opetus/materiaalit/kasvatustiede/jarvinen.pdf> luettu 23.11.2008.

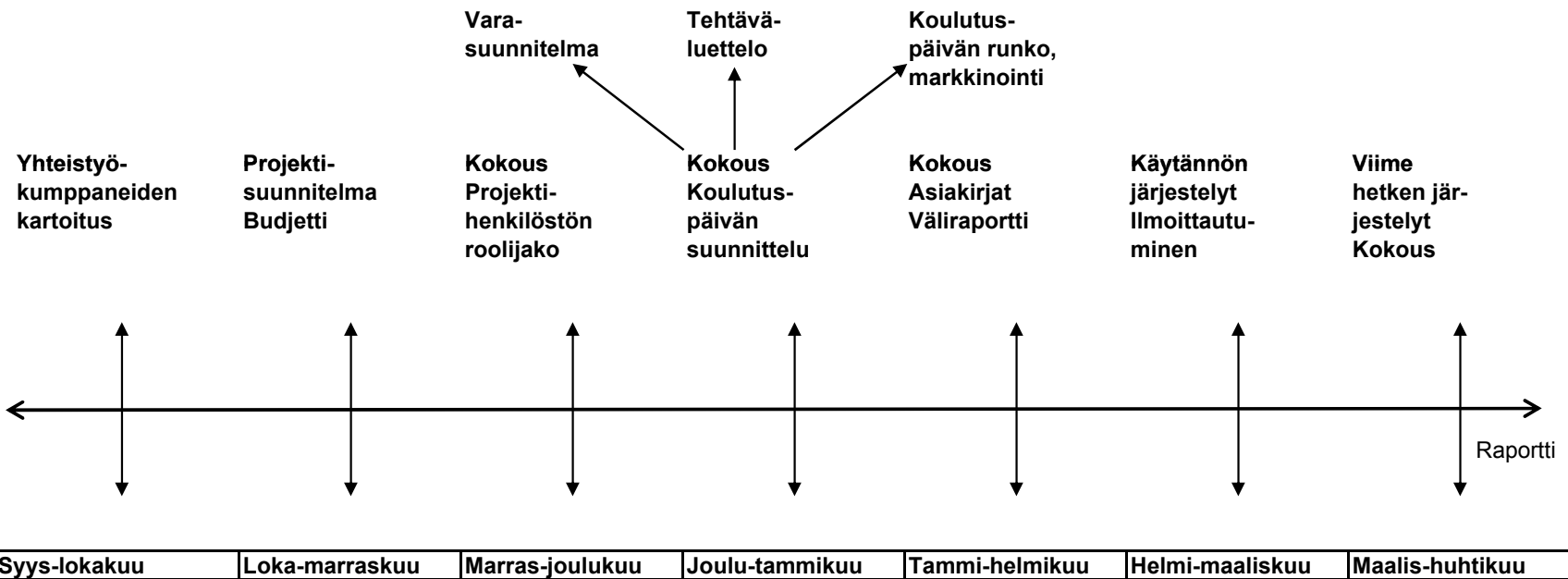
Lastensuojelulaki 417/2007

Miettinen, S., Miettinen, M., Nousiainen, I. ja Kuokkanen, L. 2000. Itsensä johtaminen sosiaali- ja terveystieteillä. WS Bookwell Oy.

Pelin, R. 1990. Projektin suunnittelu ja ohjaus. Käsikirja. Karisto

Pesonen, A-E. Kouluyhteisöön hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä. Yhteistyötä lasten, nuorten ja perheiden kanssa. Teoksessa Helminen, J. 2006. Elämä koettelee, tuki kannattelee: sosiaali- ja terveystieteiden työ monimuotoisissa perhesuhteissa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Projektin aikajana



Projektin talousarvio									
Tulot						Menot			
		á hinta	kpl määrä	yhteensä			á hinta	kpl määrä	yhteensä
Osallistumismaksut		60	45	2700	Kahvitus		2,7	150	405
Kaupungin sponsorikahvitus		2,7	45	121,5	Kopiomaksu		0,1	395	39,5
					Oma työ		6		0
					Niinan työ		25	2	50
					Sirkun majoitus		80	1	80
					Sirkun ruoka ja kahvi		10	1	10
					Luennoitsijapalkkio		80	6	480
					Matkakulut		0,44	460	202,4
					Tilan vuokra		1	220	220
					Kynät		0,53	45	23,85
YHTEENSÄ				2821,5	YHTEENSÄ				1510,75
TULOS	1311								

OPINNÄYTETYÖSOPIMUS

Opinnäytetyön tekijät Sanna Mård Elina Kiviniemi	Aloituspäivämäärä 1.9.2008
Koulutusohjelma Sosiaaliala	Yksikkö Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö
Koulutusohjelman yliopettaja Pirjo Forss-Pennanen	Ehdotus opinnäytetyön ohjaajaksi Anne Jaakonaho
Opinnäytetyön työnimi (aihe) Koulutuspäivä kasvattajille 21.4.2009	
Tutkimusongelma/kehittämistehtävä Projektioinnäytetyö: koulutuspäivä kasvattajille 21.4.2009	
Opinnäytetyön tavoite ja rajausten/tutkimustulokset Tavoitteemme on oppia käytännön kautta projektin hallintaa eli ohjausta ja toteutusta sekä ymmärtää prosessia ja sen eri vaiheisiin kuuluvia riippuvuussuhteita, mm. toimeenpano, valvonta ja arviointi, päättäminen ja raportointi. Projektin tavoite: Koulutuksen tavoite Lisätä tietoutta perheen psykososiaalisten ongelmien aiheuttamista muutoksista lapsen käytöksessä ja antaa käytännön työvälineitä sekä vinkkejä lapsen tukemiseen hänen maailmastaan käsin. Koulutuksen kohderyhmä Opetus- ja kasvatustieteiden, varhaiskasvatuksen sekä kasvatustieteiden ja perheneuvolan ammattilaiset sekä kaikki perheen, lasten nuorten parissa työskentelevät. Koulutuksen sisältö Lasten ja Nuorten psykologi ja Kasvatustieteiden ja perheneuvontaliiton kouluttaja Sirkku Niemelä Jyväskylästä luennoi arjen eheytyä ja lapsen saattamista ikätasolle. Koulutuspäivä tarjoaa käytännön työvälineitä lasten auttamiseksi, mm. Miten tukea lasta kun perheessä on psykososiaalisia vaikeuksia?	

OPINNÄYTETYÖSOPIMUS

Opinnäytetyön alustava aikataulu (pvm:t kuukauden tarkkuudella)

Aloituspalaveri (ohjaaja, työn tekijä, työelämäohjaaja) [8.12.08]

Toteutus suunnitelman esittäminen [28.11.08]

Väliraportointi [30.05.09]

Ohjaajan tarkastus ja/tai loppupalaveri []

Opinnäytetyön hyväksyttäväksi jättäminen []

Opinnäytetyön seminaariesitys []

Kypsyyskoe []

Yhteistyökumppaneiden yhteystiedot (yritys, yhteyshenkilön nimi, osoite, puhelin, sähköposti)

Kokkolan kaupunki, sivistyskeskus Suvi Alamaa suvi.alamaa@kokkola.fi

Niina Hämäläinen Centria niina.hamalainen@cou.fi

Tämä sopimus on laadittu kolmena kappaleena. Sopimuskappaleet toimitetaan opinnäytetyön tekijälle, toimeksiantajalle sekä työn ohjaajalle. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun opiskelija sitoutuu tekemään toimeksiantajan toimeksiannosta edellä mainitusta aiheesta opinnäytetyön 21.04.09 mennessä.

Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön työssä tarvittavaa tietoa sekä arvioimaan opinnäytetyön valmistuttua sen hyödynnettävyyttä toiminnassaan. Projekti maksaa materiaali-, postitus-, matka- ym. mahdolliset kulut laskun mukaan. Toimeksiantaja voi maksaa opinnäytetyön tekijälle palkan esimerkiksi stipendin muodossa.

Tämän sopimuksen osapuolet ovat velvolliset pitämään salassa kaiken, mitä he toimeksiannon yhteydessä ovat saaneet tietoonsa asioista, joita voidaan pitää toisen sopijapuolen liikesalaisuutena. Opinnäytetyö käydään läpi ammattikorkeakoulun opinnäytetyöseminaarissa ja se on julkinen asiakirja. Toimeksiantajan tulee erikseen pyytää työn salausta.

Ammattikorkeakoulu ei vastaa opinnäytetyön tekijän mahdollisesti aiheuttamasta haitasta tai vahingosta.

Päiväys

20.1.2009

Työelämäohjaajan allekirjoitus

Opiskelijan allekirjoitus

Opinnäytetyön ohjaajan allekirjoitus

Aika Maanantai 8.12.2008 klo. 10-12

Paikka Neuvotteluhuone Paussi
Terveystie 1, 67200 Kokkola

Esityslista

- 1 Kokouksen avaus ja osallistujien esittely
- 2 Esityslista
- 3 Projektin esittely, Sanna Mård ja Elina Kiviniemi
- 4 Projektin tilannekatsaus
- 5 Projektihenkilöstön roolijaot
- 6 Koulutuspäivän asiat
- 7 Muut esille tulevat asiat
- 8 Seuraavan kokouksen sopiminen Tammikuu 2009 aiheena sopimukset pöytäkirjan pohjalta
- 9 Kokouksen päättäminen

Sanna Mård ja Elina Kiviniemi
sosionomiopiskelijat

LIITTEET

Projektisuunnitelma
Koulutuspäivän alustava ohjelma
Toimintasuunnitelma (Aikajana)
Budjetti

Kokouspöytäkirja

Koulutuspäivä kasvattajille 21.4.2009

Aika Maanantai 8.12.2008 klo. 10-11

Paikka Neuvotteluhuone Paussi
Terveystie 1, 67200 Kokkola

- 1 **Kokouksen avaus ja osallistujien esittely**
- 2 **Esityslista**
- 3 **Projektin esittely.** Sanna Mård ja Elina Kiviniemi esitteli projektisuunnitelman pääpiirteittäin Suville ja Niinalle.
- 4 **Projektin tilannekatsaus.** Katsottiin alustava suunnitelma koulutuspäivästä: aikataulurunko, sisältö ja mainos, jolla tullaan markkinoimaan koulutuspäivää. Käytiin läpi myös muut mahdolliset yhteistyökumppanit mm. Pesäpuu, draamaryhmä, Suomen Kasvatus- ja perheneuvontaliitto ry.
- 5 **Projektihenkilöstön roolijaot**

Suvi Alamaa → Tiedottaminen, Suur - Kokkolan alue ja koulutuskalenteri.

- Sivistystoimi: opettajat, koulunkäyntiavustajat yms.
- Oppilashuollon henkilöstö

- Perusturvan henkilöstö: päiväkodin henkilöstö
- Pikku Tynnyri, Kokkolan kaupungin henkilöstön tiedotuslehti

Niina Hämäläinen → tiedottaminen mm. Centrian koulutuskalenteri

- Projektimme konsultti, mm. apuna webropolin käytössä
- Tarkistaa mainokset
- Sähköpostilistat
- Kustannus seuranta
- Pitää meidät ”raameissa”

Sanna Mård & Elina Kiviniemi →

- Markkinointi; mainostaminen mm. lehtijuttu, Amk:n ajankohtaista palsta sekä regionline, Keski-Pohjanmaan-lehden Menovinkit yms.
- Kustannus seuranta
- Säännöllinen tiedottaminen
- Kutsua koolle
- Ilmoittautumisen seurantalistat → webropol
- Palaute lomake ja -laatikko

6 Koulutuspäivän asiat

- Tarvitseeko osallistujat todistukset koulutuspäivästä?
- Viimeinen ilmoittautumispäivä 8.4.09
- Aamukahvin tarjoaa sivistystoimi, ilmoittautuneille osallistujille jaetaan kahviliput. Kahvi + suolapala noudetaan Amican linjastolta
- Draamaryhmän rooli
- Sirkku Niemelältä varmistus ja hyväksyntä koulutuspäivän ohjelmasta.

- Materiaalikansiot

- 7 **Muut esille tulevat asiat.** Mainokseen ja päivän ohjelmaan tulevat seuraavat logot: Suomen Kasvatus- ja perheneuvontaliitto ry, Centria, Keskipohjanmaan AMK, Kokkolan kaupunki.
- 8 **Seuraavan kokouksen sopiminen.** Tammikuu 20.1.2009. Aiheena yhteistyösopimukset, valmis markkinointisuunnitelma ja sen varmistus. Mukana Elina Kiviniemi, Sanna Mård, Suvi Alamaa, Niina Hämäläinen.
- 9 **Kokouksen päättäminen**

Sanna Mård ja Elina Kiviniemi
sosionomiopiskelijat

SOSIAALI- JA TERVEYSALAN YKSIKKÖ

TÄYDENNYSKOULUTUS

Lapsi ja nuori tuen tarpeessa?

Koulutuksen tavoite	Lisätä tietoutta perheen psykososiaalisten ongelmien aiheuttamista muutoksista lapsen käytöksessä ja antaa käytännön työvälineitä sekä vinkkejä lapsen tukemiseen hänen maailmastaan käsin.
Koulutuksen perkohteryhmä nuorten pa-	Opetus- ja kasvatustalon, varhaiskasvatuksen sekä kasvatustalon ja heneuvolan ammattilaiset sekä kaikki perheen, lasten ja rissa työskentelevät.
Koulutuksen sisältö	Lasten ja Nuorten psykologi ja Kasvatus- ja perheneuvontaliiton kouluttaja Sirkku Niemelä Jyväskylästä luennoi arjen eheytymisestä ja lapsen saattamisesta ikätasolle. Koulutuspäivä tarjoaa käytännön työvälineitä lasten auttamiseksi, mm. Miten tukea lasta kun perheessä on psykososiaalisia vaikeuksia? (seuraavalla sivulla, päivän ohjelma)
Koulutusajankohta	21.04.2009 klo 8.00 -16.00
Paikka	Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveystalon yksikkö, Terveystie 1, 67200 Kokkola
Kouluttaja	Lasten ja Nuorten psykologi Sirkku Niemelä Jyväskylästä, Suomen Kasvatus- ja perheneuvontaliiton ry:n kouluttaja
Koulutuksen hinta	60 euroa/henkilö Hinta sisältää opetuksen, materiaalit ja kahvin
Ilmoittautumiset	8.4.2009 mennessä seuraavan linkin kautta www.centria.fi/lapsijanuoritentarpeessa
Tiedustelut ja yhteydenotot:	Elina Kiviniemi 044 -5417916 & Sanna Mård 040 -7221736 tai elina.kiviniemi@cou.fi & sanna.mard@cou.fi
Peruutusehdot	Peruutus viimeisen ilmoittautumispäivän jälkeen, perimme toimituskuluina 50 % hinnasta. Mikäli peruutus tapahtuu koulutuspäivänä tai osallistuja ei saavu koulutukseen, perimme

SOSIAALI- JA TERVEYSALAN YKSIKKÖ

täyden hinnan. Esteen sattuessa osallistujan voi vaihtaa. Yllä mainittu ei koske sairaustapauksia.



Lapsi ja nuori tuen tarpeessa?

Tiistai 21.4.2009 klo. 8-16

Päivän ohjelma

- 8.00** Kokkolan kaupungin tarjoama aamukahvi
- 8.30** Päivän avaus, tervetuloivotus. Virittäytymistä päivään.
- 9.00** Lapsi ja nuori
- Ikätasolle saattaminen ja arjen eheytyminen (Kehityspsykologinen viitekehys)
- 10.30** Tauko
- 10.45** Käytännön työvälineitä lasten ja nuorten auttamiseksi
- Suojaavat tekijät kun perheessä on psykososiaalisia vaikeuksia
 - Yhteinen kieli, yhteinen ymmärrys
- 12.15** Lounastauko (omakustanteinen)
- 13.15** Kenestä sitten pitäisi olla huolissaan?
- Erotusdiagnostisia näkökulmia
- 14.00** Iltapäiväkahvit (omakustanteinen)
- 15.15** Keskustelua, kysymyksiä. Päivän yhteenvetoa ja palaute.
- 15.45** Päivän päätös

Tukea arjessa

Seminaari tarjoaa työvälineitä lasten auttamiseksi.

Maisa Järvelä

Lasten ja nuorten psykologi, Kasvatus- ja perheneuvontaliiton kouluttaja Sirkku Niemelä Jyväskylästä luennoi arjen eheytymisestä ja lapsen saattamisesta ikätasolle. Sosiaali- ja terveysalan yksikössä toteutettava koulutuspäivä tarjoaa käytännön työvälineitä lasten auttamiseksi.

– Kuten siihen, miten tukea lasta kun perheessä on psykososiaalisia vaikeuksia. Samalla haluamme lisätä tietoutta perheen psykososiaalisten ongelmien aiheuttamista muutoksista lapsen käytöksessä, kertovat sosionomiopiskelijat **Sanna Mård** ja **Elina Kiviniemi**.

Mård ja Kiviniemi opiskelevat Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa ja valmistuvat sosionomeiksi tulevana jouluna. 21. huhtikuuta pidettävä seminaari on heidän projektin hallintaan liittyvä opinnäytetyönsä.

Opinnäytetyötään

suunnitellessaan Mård ja Kiviniemi halusivat tarjota jotain konkreettista koulutuksellista, joka tähtää lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantamiseen. He kävivät läpi Kokkolan koulutoimen viimeaikaisen koulutustarjonnan ja etsivät aihetta, jota ei lähiaikoina ole käsitelty.

–Lapset ja nuoret ovat

tuen tarpeessa. Onhan sen osoittaneet Jokelan ja Kauhajoenkin tapaukset. Varhainen puuttuminen on avainasia puhuttaessa lasten ja nuorten hyvinvoinnista, Sanna Mård toteaa.

Elina Kiviniemi painottaa, että seminaarilla halutaan antaa käytännön työvälineitä lasten ja nuorten parissa työskenteleville. Siksi valittiin kouluttajaksi Sirkku Niemelä, joka on Kiviniemelle tuttu jo hänen lähihoitajaopintojensa ajalta Jyväskylästä.

– Sirkku Niemelä on pitkän linjan ja vankan kokemuksen omaava psykologi. Hänellä on myös käytännön työstä kokemusta eli hän ei ole pelkkä tutkija. Hänellä on taito sanoa sanottavansa ”lapsen kielellä” ja lasten maailman kautta hyvin konkreettisesti. Hän johdattaa lukemaan lasten sanattomia viestejä, Kiviniemi sanoo.

Tunnelmaan seminaarissa virittävät ammattikorkeakoulun esittävän taiteen yksikön opiskelijat. He herättelevät esityksellään kuulijoita näkemään lapsen näkökulmasta maailmaa. Käsikirjoituksen pohja on Mårdin ja Kiviniemen, mutta lopullinen muoto on esittäjien.

Niemelän luento jakautuu useampaan osaan, joita taukojen aikana voi sulatella. Ensimmäisessä osassa rakentuu kehityspsykologin viitekehys otsikolla ikätasolle saattaminen ja arjen eheytyminen. Ensimmäisen tauon jälkeen kuulijat saa-



Elina Kiviniemi (takana) ja Sanna Mård ovat opinnäytteessään harjoitelleet projektin hallintaa ja samalla järjestäneet seminaarin, johon ilmoittautuminen päättyi viikon kuluttua.

vat käytännön työvälineitä lasten ja nuorten auttamiseksi. Kolmannessa osassa pohditaan muun muassa, kenestä pitäisi olla huolis-

saan ja mitä esimerkiksi esikoulussa voi tehdä. Päivän päätteeksi on keskustelua ja yhteenvetoa.

Seminaarin järjestämi-

sessä opiskelevat sarv opintahjonisa lisäksi tuky Centralta sekä Kokkola kaupungilta.

**PERHEPALVELUKESKUS
ISOKATU 15 B
67100 KOKKOLA**

KIRJE

4.3.2009

LAPSI JA NUORI TUEN TARPEESSA? - LISÄKOULUTUS

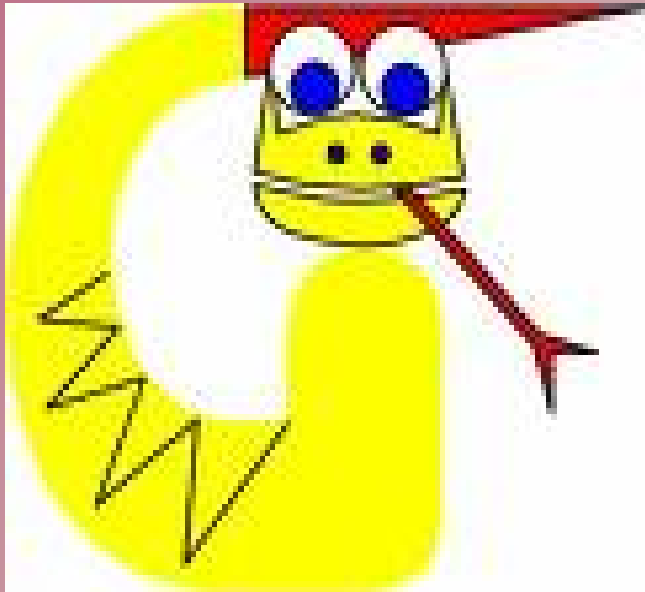
Välitän teille tietoa mahdollisuudesta osallistua täydennyskoulutukseen: Lapsi ja nuori tuen tarpeessa? -koulutus antaa paljon lisää tietoa lapsen ja nuoren kanssa toimimisesta sekä vinkkejä lapsen tukemiseen hänen maailmastaan käsin. Koulutus soveltuu hyvin myös tukiperheenä toimiville ja siksi suosittelimme teille lämpimästi osallistumista. Koulutus maksaa 60e/hlö. Jos samasta tukiperheestä osallistuu molemmat vanhemmat, voi sosiaali- ja terveystoimi kustantaa toisen osallistujan.

Ilmoittautumiset: ainoastaan linkin kautta www.centria.fi/lapsijanuorituentarpeessa
Ilmoittautuminen on henkilökohtainen eli molemmat osallistajat täyttävät oman osallistumiskaavakkeen.

Mikäli sosiaali- ja terveystoimi maksaa osallistumisen, niin ilmoittautumislomakkeessa kohtaan virka/toimi tulee kirjoittaa Tukiperhe, Organisaatio kohtaan Sosiaali- ja terveystoimi/Perhepalvelut ja Laskutusosoitteeksi PL 43 67101 Kokkola. Mikäli molemmat osallistuvat koulutukseen, niin toiseen lomakkeeseen tulee laskutusosoitteeksi oma kotiosoite jne.

Jos haluat lisätietoa ota meihin yhteyttä:

**ANNE MARI HIETALA 044- 7809404 JA
SOSIONOMIOPISKELIJA SANNA MÅRD 040- 7221736**



Lapsi ja nuori tuen tarpeessa?

21.4.2009

Sirkku Niemelä

K A S P E R

- Olipa kerran pieni käärmeen poikanen, nimeltään Kasper. Kasper oli sellainen valtavan hieno ja erikoinen käärme, olihan se boa-käärme. Se tykkäsi olla ulkona kallioilla auringossa – niin kuin käärmeillä yleensä onkin tapana.
- Eräänä päivänä Kasper oli taas ollut ulkona lempipaikallaan hirveän monta tuntia ja niinpä se kotiin tultuaan oli tosi nälkäinen. Niinpä se söi vahingossa tai nälkäänsä - ruohikossa näkyvän sammakon vai olikohan se peräti jänis!
- Koska Kasper oli kuitenkin vielä niin pienikokoinen eläin, oli se sille niin iso pala, että sen piti sulatella sitä seuraavaan kesään asti.

Lasten tarinoita

- Mielestäni aikuiset tekevät tykkäämisasiansa aivan liian vaikeiksi ja monimutkaisiksi.
- Äiti aina puhuu pitkiä puheluja iltaisin kaveriensa kanssa ja haukkuu isää. Päättäs jo.
- Mä ainakin aina soitan aamulla jollekin mun kaverille ja kysyn, että onks se mun kans tänään...
- Isää joskus väsyttää kamalasti ja se aina sanoo, että se väsymys on sellaista ettei se mene nukkumalla ohi.
- Aikuisilla voi olla sellaistaikin, kun ne on elänyt kauemmin.

Lasten tarinoita

- Väsyneenä lintukin laskee sulkansa ja antaa siipiensä levätä. Ehkä äidinkin kannattaisi tehdä samalla tavalla.
- Eräänä iltana vanhemmat istuivat sohvalla vierekkäin ja puhuivat ihan ystävällisesti toisilleen. Toivoin, että jospa he sittenkin vielä muuttaisivat mielensä ja menisivät uudelleen yhteen.
- Ensin koko ero tuntui minusta aivan kamalalta, mutta sitten totuin siihen. Näin isää usein, ei se mihinkään hävinnyt. Olen saanut uusia kavereita ja nyt keksin asiasta jo monta hyvääkin puolta.
- Oli niin paljon niitä riitoja ja kinaa että se ei oikein ollut hauska tapa elää.

Lasten tarinoita

- Isä aina sanoo, että se on masentunut kun ei ole töitä ja sitten tuli vielä erokin. Mitä se masennus niin kuin on?
- Yks mun kaveri selitti sen sillä lailla, että kun se tykkäs aina talvella hiihtää, niin joskus latu meni umpeen lumesta ja tuulesta. Se masennus on sellaista, että ei jaksa eikä näe mennä eteenpäin. On niin kuin latu ummessa.
- On tosi kurja kuunnella, kun toinen vanhempi luettelee toisesta vain huonoja puolia.

Lasten tarinoita

- Eräässä perheessä vanhemmat erosivat ja perheen pikkutyttö kertoi myöhemmin, että puolet ajasta hän ei tiennyt mitä tapahtuu. Hänen mielestään parasta mitä vanhemmat voivat tehdä, on yrittää selittää lapselle, miksi he eroavat.
- Isä ja äiti aina sanoo, että niillä on nyt kriisi. Mikä se on? Meidän opettaja selitti, että se on vähän kuin tuulenpesä-tiedäthän niitä mitä on koivuissa. Siihen on kertynyt kaikenlaista, mutta siinä ei asu ollaankaan se lintu - vain tuuli.

Lasten tarinoita

- Ajoittain on samanlainen olo kuin koulun ruokatunnilla kuinka mä saisin tän pikku voinapin riittämään koko näkkileivälle. Leviä tässä nyt itsekin joka paikkaan, kun pitäis olla sekä isän, äidin että kaverien kanssa.
- Se aina auttaa, kun voi puhua kaverien ja aikuisten kanssa. Pehmolelut ja lemmikit kans aina näyttää siltä, että aivan kuin ne ymmärtäis...
- Meidän isä ja äiti erosivat ja mä kerroin asiasta mumuille. Se tuumas että onpa surullista mutta jatkoi vielä: "Metsäpalokin on vain yksi vaihe metsän kehityksessä"

Lasten tarinoita

- Meidän ukki kuoli ja mä olin tosi surullinen. Mitä se suru oikein on? Meidän ope selitti sen sillä tavalla, että tiedäthän pihassa olevan vesilätäkön. Kun tulee ja sataa, niin sen pinta on ihan eläväinen ja heiluu.
- Mitäs tapahtuu kun tulee ensimmäinen pakkasyö? Se jäätyy. Sen ylle tulee sellainen ohut jääriitekalvo. Tässä surussa on käynyt samalla tavalla, koko elämän ylle tulee sellainen kuin kalvo että aivan jo unohtaa mitä siellä pinnan alla on ollu”.

LASTA SUOJAAVAT TEKIJÄT

Lapsi ja nuori tuen tarpeessa?

21.4.2009

Sirkku Niemelä

Mitä isommat ongelmat...

- Mahdollisimman tavallinen, ikätasoinen arki
- Selkeä vuorovaikutus:
Sano lause loppuun -odota vastaus- aloita uusi. ”Mitä vähemmän ihmissuhteessa on peliä, sen enemmän se hoitaa.”

- Suhtaudu kunnioittavasti:
”Janoavat” kunnioitusta –ja ikätasoisesti.
Mm. vanhempien mielenterveysongelmiin liittyy usein vaikeus nähdä lasta ikätasoisesti.

- Yhteiskunnallisiin muutosvaiheisiin on aina liittynyt sukupolvien rajojen hämärtyminen.
- Niin käy yksittäisten perheidenkin kriiseissä; joku sisaruksista ottaa ylivastuullisen ikäänsä kuulumattoman vastuun, toinen regressoituu. Niinpä ikätasolle saattaminen ja lapsen näkeminen ikätasoisena on jo sinällään interventio.

- Terve omanarvontunne:
kosketus lisää omanarvontunnetta – vieläkö nuorta kärsii ”taputella”, jalkapohjahieroa, tms.
- Kielen tehtävänä on kiteyttää ajatukset niin, että ne on jaettavissa:
Miten saada hämmentävät asiat kielen merkitsemiksi? Selkiinnyttävä puhe auttaa pahassa olossa.

- Lahjakkuus on kaikkien teorioiden mukaan yksi suurimpia suojaavia tekijöitä.
Kääntäen; tue perheen ”heikointa”.
- Älä ota uhrin roolia!

- Itsensä julkistaminen mahdollistaa muutoksen:
Joskus kriisin hyvä puoli voi olla oman tarvitsevuuden löytäminen, me tarvitsemme toisia ihmisiä, joskus saa olla heikko.
- Vahvista lapsen sosiaalisia taitoja vertaisryhmässä: Eikö niitä ole vai onko ne vääriä?
(50-luvulla 70% agraaritaustasta, nyt 7%.)

- Lapsen ja samaa sukupuolta olevan vanhemman välinen hyvä suhde.
- Empatia:
Saako ymmärrystä, etteivät asiat koteloиду.
Saako ne jaetun piiriin

- Surtava kauniiksi se, mikä on ollut likaista. Suru puhdistaa. Joskus erotilanne aiheuttaa ”suruajan”, ei surussa ole mitään hoidettavaa.

Terveessä surussa on aina kaiku jostain hyvästä. Muistele myös hyviä aikoja.

- Perheen voimavara on siinä, kuinka paljon se sallii erillisyyttä ja onko tilaa kasvaa. "Ihminen uupuu, jos hän ei erota mikä on itseä ja mikä toista."

- Puhkeavat kukkaan myöhemmin,
kaikki eivät kuki samaan aikaan!
- Voimavarat ovat usein yhtä piilossa kuin oireet
näkyvillä!

- Toimiva verkosto voi estää syrjäytymisen. Verkosto on silta perheen intiimiydestä yhteiskuntaan. ”Onko sinulla sellaisia aikuisia kehen luotat?”
- Älä jää sen vangiksi millaisena sinut on nähty!
= "miten näistä aineksista toimivampi malli?"

- Hyvä mielikuvitus, itseymmärrys, insight.
Realistinen minäkuva lisää itsetuntoa.

Mitä isommat ongelmat...

...sen pienemmin askelin!

KOULUTUSPALAUTE

Koulutus:

Aika:

Mielipiteeni koulutustilaisuudesta:

5 4 3 2 1

Opetus oli	perusteellista						pintapuolista
Opetuksen sovellettavuus työhöni	hyvä						huono
Jaettu materiaali	hyvä						huono
Asioille oli aikaa	liikaa						liian vähän
Tilaisuuden pitopaikka	hyvä						huono
Järjestelyiden toimivuus	hyvä						huono
Osallistumiseni osoittautui	hyödylliseksi						hyödyttömäksi

Erityisesti pidin hyvänä:

Olisin toivonut, että:

Jatkossa toivoisin, että:

Muita terveisiä ja/tai koulutustoiveita:

KIITOS PALAUTTEESTASI!

Lapsi ja nuori tuen tarpeessa – koulutus Spiikit 21.4.2009

Päivän aloitus ennen draamaa: Sanna

Olette sydämellisesti tervetulleita Lapsi ja nuori tuen tarpeessa? -koulutuspäivään. Olemme kolmannen vuoden sosionomiopiskelijoita Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulusta Sanna Mård ja Elina Kiviniemi. Tämä päivä on osa opinnäytetyötämme, jossa opiskelemme projektinhallintaa sekä sen prosessia. Pitemmittä puheitta virittäydymme päivään päästämällä Taiteen yksikön opiskelijat esille. Mielikuvitusmatka alkakoon, olkaa hyvät.

Draaman jälkeen: Elina

Kiitoksia draamaryhmälle upeasta katsauksesta lapsen maailmaan! Esiintyjät ovat Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulusta Taiteen yksikön teatteri-ilmaisun ohjaajaopiskelijoita: Jukka Kolehmainen, Niko Karjalainen, Niko Flang, Matti-Pekka Heikura, Anna-Kaisa Kettunen ja Aino Granlund, joka ohjannut ja toteuttanut ehdotustemme pohjalta näytelmän. Näistä tunnelmista on hyvä siirtyä eteenpäin.

Kerrotaan päivän sisältö lounaaseen saakka.

Luovutamme Lasten ja nuorten psykologi Sirkku Niemelälle puheenvuoron, ole hyvä. Sirkku voi itse kertoa itsestään hieman enemmän.

Lounaan jälkeen: Sanna

Kerrotaan päivän loppuohjelma ja muistutetaan palautelomakkeista. Ne ovat tärkeitä meille opinnäytetyömme, Sirkun, Centrian ja Kokkolan kaupungin kannalta.

Lopetus: Elina

Kiitoksia kaikille osallistujille ja yhteistyökumppaneillemme, Kokkolan kaupungin koulutussuunnittelija Suvì Alamaalle, Centrialle sekä koulutussuunnittelija Niina Hämäläiselle, Taiteen yksikölle ja Suomen kasvatus- ja perheneuvontaliitto ry:lle ja eritoten Sirkku Niemelälle. Ilman teitä päivä eikä opinnäytetyömme olisi mahdollistunut.

Projektin talousarvio									
Tulot					Menot				
	á hinta	kpl määrä	yhhteensä		á hinta	kpl määrä	yhhteensä		
Osallistumismaksut	60	41	2460	Kahvitus	2,7	150	405		
Kaupungin sponsorikahvitus	2,7	45	121,5	Kopiomaksu	0,1	395	39,5		
				Oma työ	6		0		
				Niinan työ	25	2	50		
				Sirkun majoitus	75	1	75		
				Sirkun ruoka ja kahvi	10	1	10		
				Luennoitsijapalkkio	80	6	480		
				Matkakulut	0,44	460	202,4		
				Tilan vuokra	1	220	220		
				Kynät	0,53	45	23,85		
				Muut kulut	98,9	1	98,9		
YHTEENSÄ			2581,5	YHTEENSÄ			1604,65		
TULOS	977								

Sähköposti lähetetty: to 4.12.2008 9:13 Sirkku Niemelälle

Hei Sirkku! Olemme saaneet projektisuunnitelmamme tehtyä ja lähetämme sen sinullekin, että pääset virittäytymään tunnelmaan ja tiedät, mitä odotamme yhteistyöltämme. Jos suunnitelmasta löytyy jotain "kummallisuuksia", laita ihmeessä palautetta meille.

Tässä muutama tarkennus, jota haluamme sinulta tarkistaa:

- koulutuspäivän kohderyhmä: **rajauksen vuoksi** mietimme, kenelle päivää tarjota? Ajatuksena tällä hetkellä on kutsua opettajat (ala- ja yläkoulu?), kasvatus- ja perheneuvolan työntekijät, neuvolan työntekijät ja muitakin tahoja, jotka työskentelevät perheen, lasten ja nuorten parissa. Mikä näistä tahoista kohtaa erityisesti sinun osaamisaluetta, jotta koulutuspäivän sisältö vastaa kohderyhmän tarpeita. Ajatteleme nuorilla alle 18-vuotiaita ja silloin lukiossa ja toisella asteella työskentelevät voisi myös kutsua koulutuspäivään?

- ensimmäisissä sähköposteissa mainitsit, että Kasvatus- ja perheneuvontaliitto voisi tukea sinun kuluissa. Onko näin? Tämä tieto on tärkeää meille sen vuoksi, että tiedämme mainostaa liittoa yhtenä "sponsorina" (esim. mainoslogo mainokseen) ja mainita sinut heidän kouluttajanaan. Tämä nostaa myös koulutuspäivän statusta. :)

Täydennyskoulutus päivän työnimi on Lapsi ja nuori tuen tarpeessa? **Mitä mieltä olet tästä?** Vai tukeeko nimi sinun näkökulmaa ja koulutuspäivän sisältöä?

Liitteenä alustava ohjelman runko koulutuspäivästä ja mainos. Olemme ajatelleet, että päivän alussa olisi pieni draama, joka herättelisi ihmiset aiheeseen. Tämä on vielä suunnitteluvaiheessa, mutta tämä olisi kiva elävöittäjä päivään. Yhteistyökumppaniksi pyydämme Esittävän taiteen linjan opiskelijoita Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulusta. Draaman käsikirjoitus tukisi sinun koulutuspäivän sisältöä. Olisiko sinulla kertoa joku "case" jostain yleisestä tilanteesta, jota kohtaat työssäsi, josta voimme lähteä rakentamaan draamaa. Draama voisi olla jonkinlainen punainen lanka, joka voisi toimia vuoropuhelun välineenä yleisön kanssa. Miltä ajatus sinusta kuulostaa?

Ja lopuksi....

Ikävää kysyä tällaista asiaa ikään kuin varotoimenpiteenä, mutta joudumme tekemään riskianalyysia. Jos sattuu, että et jostain syystä pääsekään päiväämme luennoimaan, niin olisiko sinulla ehdottaa jotain "oikeaa kättäsi", joka voisi paikata sinut.

Näihin mietteisiin: kiitos tähänastisesta yhteistyöstä! Olemme erittäin iloisia ja ylpeitä, että tulet päiväämme!

Terveisin Sanna Mård ja Elina Kiviniemi sosionomiopiskelijat

ps. emme laittaneet kaikkia liitteitä, jotka projektisuunnitelmassa oli mukana. Toki saat ne, jos pyydät.
